

Teljes.

# COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ



Redactor:  
SEBASTIAN BORNEMISA

## Cuprinsul:

- Z. Bârsan*: Cântece, poezie  
*Al. Ciura*: Steaua  
*I. U. Soricu*: Colindă, poezie  
*I. Agârbiceanu*: Dinu Natului, nuvelă  
*I. Borcia*: Psyche, poezie  
*Mih. Găspăr*: Sub Stefan-Vodă, nuvelă istorică  
*Aurelia Pop*: Moș-Crăciun, poezie  
*L. Rebreanu*: Cântec de dragoste, povestire  
*Livia Rebreanu*: Toamnă, poezie  
*G. Todica*: Un soare în agonie  
*S. Bornemisa*: Durere, poezie  
*Dr. M. Hârsu*: Păstrarea sănătății  
*A. Cotruș*: Ursita, poezie  
*R. Mărgean*: Poporale, poezie  
*A. Fogazzaro — D. Tomescu*: Misterul poetului, roman

### SPICUIRI LITERARE:

*Ecater. Pitiș*: Bălăior și Tămâița.

### FLORI DE-O ZI:

*D. Tomescu*: Rostul familiei; *S. B.*: Drumul culturii; *Angelica*: Scriitoare cătră o fată tinăără; Cum poți câștiga milioane; Valoarea cărților.

### ILUSTRAȚII:

Steaua; Ciclon; Orașul Bombay în India; Orașul Delhi în India; Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia; Carol Ferdinand și soția sa Czuber Berta; Din războiul italo-turc din Tripolitania.

RANDURI MĂRUNTE  
SCRISORI DELA REDACȚIE  
GHICITURI ILUSTRATE  
BIBLIOGRAFIE



## O vorbă către cetitori.

În toamna aceasta pe când începuse să se aștearnă frunza pe cărare, am vestit publicului cetitor, că scoatem revista literară ilustrată „Cosinzeana”. Spuneam atunci: „fința „Cosinzenei” noastre va fi: vecinicul frumos, scos din sufletul scânteielor înrudite cu Dumnezeuirea și nizuința spre a nrudi aceste suflete cu mulțimea cea mare. Dacă vom afla vreodată, că munca noastră a făcut câtuș de pușin bine, dacă ni se va spune cândva, că multor suflete însetate după clipe senine în aceasta vieașă de zburumări, le-am dus cu fiecare număr al „Cosinzenei” macar câteo rază de senină plăcere sufletească, — suntem mulțumiți de munca noastră, căci atunci nu zadarnic muncim-am”.

Din numerii de până acum ai „Cosinzenei”, scoși ca numeri de probă, fiecare cetitor s'a putut încredința, întrucât ne-am ținut de programul nostru modest, fixat în cel dintâiu număr al revistei noastre.

Faptul că peste 1400 de familii române au cerut îndată să li se trimită revista noastră și din cetitori mulți ni-au împărtășit plăcerea lor față de revistă, ne face să credem, că de un lucru de folos ne-am apucat și-o trebuință a fost să apară o revistă literară de acest fel.

Mulțumiți de sprijinul și de interesul, care s'a arătat față de „Cosinzeana” dela început, și nădăduind că vom avea și pe mai departe tot sprijinul publicului cetitor românesc, ne-am dat osteneala să putem răsplăti și noi în chip cât mai strălucit acest sprijin și în acest scop, pe lângă jerfe materiale însemnate, ne-am hotărât să facem din „Cosinzeana”, care până acum ieșea de două ori pe lună, o revistă literară pentru familie, pe care o reclamăm împrejurările noastre din această patrie, recerințele de azi ale neamului nostru:

### O REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

În munca care ni se reclamă în scopul acesta, am primit sprijinul nu numai al celor doi distinși fruntași ai literaturii noastre ardelenice: **Ioan Agârbiceanu** și **Aleksandru Ciura**, ci și al multor altor scriitori de talent, dela noi și din România, între cari dnii: *Zaharie Bârsan, Ilarie Chendi, Ecaterina Pitiș, I. U. Soricu, Mihail Gașpar, I. Borcia, Victor Eftimiu, Liviu Rebreanu, I. Dragoslav, D. N. Ciotori, D. Tomescu, S. C. Făgețel* și alții la literatura frumoasă; pe *V. C. Osvadă* la economie; pe *Dr. N. Hârsu*, la medicină; iar la știință pe prof. *T. Liviu Blaga* și *Gavril Todica*.

Cea mai bună dovadă despre talentul și puterea acestor scriitori o oferă chiar acest număr de Crăciun, la care au colaborat aproape toți

În revistă începând cu numărul viitor vom da de două ori pe lună și **pagini pentru femei**, în cari o doamnă cu gust ales și cu peană bună, va vorbi sfimatelor noastre cetitoare despre modă, despre bucatărie, și alte chestii din cadrul cămăcii.

Abonamentul revistei

### „COSINZEANA”

pe lângă toate jerfele materiale ce le reclamă o revistă literară scoasă săptămânal, e mai mic ca la oricare altă revistă de felul acesta nu numai românească, ci *chiar streină*, anume e:

|   |           |
|---|-----------|
| Pe un an pentru Austro-Ungaria . . .          | Cor. 12.— |
| ” <sup>1</sup> / <sub>2</sub> ” ” ” ” . . .   | ” 6.—     |
| Pentru străinătate pe un an . . . . .         | Cor. 20.— |
| ” ” ” <sup>1</sup> / <sub>2</sub> ” . . . . . | ” 10.—    |

### Premiile „Cosinzenei”.

Intre toți abonații revistei noastre, cari plătesc pe un an înainte întreg abonamentul, vom sortă la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului viitor, opt biblioteci de câte 25 coroane, drept cadou de Crăciun. Vor fi în ele cărți literare alese, din cele mai nouă și bune.

Credem, că în urma acestora e de prisos să mai amintim favorul mare, pe care îl au abonații nostri prin prețul moderat și puțința de a câștiga și un premiu.

Rugăm pe toți aceia, cari înțeleg și apreciază nizuința noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana” o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familie de-ale noastre, și un mijloc de a cultiva dragostea de literatură și cultură românească până și în familiile cele mai modeste, în care însă să cetește.

Redacția revistei

„Cosinzeana”.



# GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

\* \* \*

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

## Cântece

Z. BÂRSAN

### I.

*Copilași vrăjiți de stele  
Au plecat la colindat  
Toate dorurile mele...*

*Ispitit de sborul lor  
Sufletu-mi s'a dus cu ele,  
Ca un fulg s-a dus... ușor!*

*M'au lăsat pustiū la masă  
Toată noaptea gânditor,  
M'au lăsat... și ce le pasă!?*

*Așteptare lungă... grea!...  
— Și — 'nspre zori s'a 'ntors acasă  
Numai dorul dela... Ea!*

### II.

*Cântați-vă colinda 'n pace  
La iarna geamurilor mele,  
Voi purtători de bucurie,  
Copii neștiutori de rele...*

*De mult nu mai am foc în vatră  
Și mi-a crăpat de ger oglinda...  
În casa mea e ca 'ntr'o groapă. —  
Copii cântați-vă colinda!*

*De caldul cântecului, ghița  
Să se topească pe ferești,  
Și 'n suflet să-mi răsără floarea  
Înmormântatelor povești!*

OOO

## STEUA

AL. CIURA

De sus, din armonia feerică a astrilor,  
s'a desprins o stea minunată și a purces spre  
lumea noastră pământescă —

Și căi de mii de ani făcea  
În tot atâtea clipe.

Când a ajuns în aretul pământului, stră-  
lucirea ei a început să crească, cu apropierea.  
Eră mai mare și mai luminoasă acum și lumea  
priviă uimită la această minune, ce strălucia  
tot mai aprinsă în văzduh.

S'au ridicat atunci cei trei crai dela răsărit  
și încărcând eomori și daruri pe cămilele lor,  
au pornit pe urma stelei minunate, prin nisipul  
arzător al stepei.

Și steaua se coborà tot mai jos, tot mai  
jos, întrargintând pletele magilor călători, mân-  
găindu-i par'că pentru ostenele drumului îndelungat.

Porniseră din trei colțuri de lume, și când  
caravanele lor se întâlniră în mijlocul pustie-  
tății, s'au îmbrățișat ca niște frați, deși nu se  
cunoșteau, nu erau de-o vârstă și nu vorbeau  
aceeaș limbă...

Steaua minunată îi înfrățise și-i înălțase o  
palmă dela pământ, în căutarea unui ideal, al  
cărui fior dumnezeesc omenirea îl încercă pen-  
tru întâia dată.

S'au dus spre răsărit împreună, și clopo-  
țeii cămilelor aveau un clinchet mai prietenos  
acum, deși noaptea eră tot mai rece și nisipul  
își pierduse căldura.

Când pōposiau, steaua se opriă deasupra  
lor, mângăindu-i cu revărsarea razelor, în visu-  
rile lor albe.

Trăiau ca sub stăpânirea unei vrăji. Dela  
o vreme li se părea, că nici nu mai merg ei,  
ci stau locului și steaua îi trăgea după dânsa,  
cu mreaja fină a razelor ei de argint, ca o fer-  
mecată pânză de păiangen uriaș...



Și steaua s'a oprit de-asupra ieslei, unde  
eră pruncul. Magii s'au închinat, cel mai  
bătrân din ei și-a dus mâneca largă a hainei  
la ochi, și-a șters lacrimile, și luând mânuța  
plăpândă a pruncului, a sărutat-o.

Și i-au adus lui daruri: aur, smirnă și  
tămâie.

\* \* \*

Noaptea târziu, când magii se culcaseră  
la marginea orașelului — că nu eră sălaş în  
Betleem — au auzit prin vis cântări minunate,  
unuia i-s'a părut, că se deschisese chiar cerul  
și ființe întraripate vesteau, din slavă, mărire  
lui Dumnezeu — și pace între oameni.

Cel mai bătrân, care simția încă și prin  
somm căldura mânuții plăpânde, s'a ridicat  
deodată și a trezit și pe tovarăși, spunându-le  
prin tălmăci, visul ce avuse:

— E mare bucurie aci, prietini, dar va  
veni o vreme, când veți plânge și vă veți jelu...  
Eu nu voiu mai trăi pe atunci... Copilul din  
iesle va răsturnă lumea din temelii, va întem-  
meiă o împărăție mare: împărăția iubirii, în  
care toți oamenii sunt frați, în care nu va mai  
fi zavistie și ură... lupul și mielul împreună vor  
paște... și un prunc mic îi va paște pe ei...  
Dar lumea nu-l va înțelege... Va veni încurând  
vremea, când El va fi scuipat și batjocorit,  
când îi vor pune pe cap cunună de spini și îl

vor îmbrăcă în haină mohorâtă... Și mânuța  
Lui, a cărei atingere caldă voiu simți-o și în  
groapă, va fi străpunsă de piroane, pe lemnul  
de pierzare al crucii, între doi tâlhari...

Ceialalți ascultau mirați, apoi dela o vreme  
au început să talmăcească și ei visul ce-l  
văzuseră.

Se revărsă de ziuă.

Și cei trei magi plângeau îmbrățișându-se,  
și lacrimile lor cădeau în nisipul rece de suflul  
dimineții.

Inainte de a plecà s'au mai abătut odată  
la noul născut.

Atunci și-au deslegat curelele sandalelor,  
și și-au plecat fruntea în țărână, căci capul  
Copilului eră împrejmuț de o apoteoză orbitoare.

I-au sărutat piciorușul, ce ieșia la iveală  
dintre scutece.

Și-a zis Gașpar:

— Tu ești Calea.

Melchior a spus:

— Tu ești Adevărul.

Iar Balthazar:

— Tu ești Vieța!

Și au eșit apoi, mai aruncând o privire  
asupra dumnezeescului prunc, dar când se plece  
spre casă, au rămas toți trei săgetați de ace-  
laș gând:

— Unde e steaua?

\* \* \*

Steaua nu mai eră.

Se ascunsese între nouri, își reluase drumul  
spre infinitul țărilor albastre.

Magii s'au reîntors apoi, pe altă cale în  
țara lor, mângăiați că văzuseră pe Mântuitorul,  
dar mâhniți în aceeaș vreme, că pierduseră  
steaua...

Și mâhnirea magilor dela răsărit a rămas  
pentru totdeauna în sufletul omenirii.

*Unde e steaua?*

Cufundați în păcate și preocupați de trium-  
ful și binele micii noastre ființe, nu prea avem  
răgaz să ne ridicăm ochii spre bolta înstelată.

Cu alți ochi, cu alte porniri și cu alt suflet,  
am vede-o poate și acum!

Am deosebì-o dintre miliardele de puncte  
luminoase, și cu puterea magică a credinței  
noastre, am înduplecà-o să coboare iar la noi,  
din sferele ei de nemurire.

Am sili-o să coboare la noi și să ne învețe  
cu strălucirea ei argintată atâtea lucruri minu-  
nate, atâtea povețe dătătoare de viață.

Dar sufletul nostru e sterp și inima ni-e pustie.

Arare abia, în clipe de înălțare sufletească, întrezărim steaua, razele ei ne mângăie, pe o clipă, respingându-și lumina asupra noastră. Atunci ne simțim mai buni, mai îndurători și mai fericiți!

Dar clipa trece; steaua ce plecase din văzduh, se oprește în calea ei îndelungată, și se ascunde iarăși în tainica nemărginire — în vremece noi ne cufundăm din ce în ce mai mult în mreșile vremelnice ale lutului.

De aceea, chiar cu prilejul celui mai înveselitor praznic, ni se abate pe buze un zimbet de mâhnire, și un glas îndurerat întrebă dintr'un adânc uitat al sufletului, cu multă tristeță:

*Unde e steaua?*

○○○

## Colindă

I. U. SORICU

*Lerui-Doamne... Noaptea albă s'a gătit de sărbătoare,  
Candelabrele de aur în palat și-a aprins,  
Și-a pus salba cea de stele și cu bîâu de foc s'a 'ncins,  
Așternând în a ta cale, albe, scumpele covoare.*

*Lerui-Doamne... Glas de înger a dat vîntului de seară,  
Clopotelor dat-a glasul de arhanghel vestitor  
Și-a dat cântec de mărire obiditului popor,  
Și-l ascult... Hai Lerui-Doamne, basmul se repetă iară.*

*Lerui-Doamne... Cine bate la fereastra mea streină?  
E acelaș dor de soare, dor adânc de adevăr,  
Și-mi aduce iar în minte basmul florilor de măr,  
Ce s'au veștejit în umbră, doritoare de lumină.*

*Lerui-Doamne... În cortegiul ce te 'ntimpină în cale  
Pentru ce-a venit credința și copilăria mea,  
Visătoare, vinovate, încrezute 'n orice stea  
Ele, ce-mi mănără pașii spre durere și spre jale?*

*Ele, ce-au ascuns norocul și-adevărul tăinuirii,  
Ele ce-mi luară arma, îndreptându-mă 'n război,  
Ca să mă întorc cu pieptul plin de rane înapoi,  
Cu blestemul greu pe buze și cu ura pe-a mea liră?*

*Lerui-Doamne... Bietul suflet azi e tainița pădunii,  
Unde fiară sângerată e revolta mea nebună,  
Unde 'n serile de vară cântul mierlei nu răsună,  
Unde râde nenorocul și plutește duhul urii.*

*Lerui-Doamne... Noaptea albă înflorilu-și-a cărarea,  
Dat-a vîntului cuvinte de arhanghel vestitor  
Lerui-Doamne, dar ascultă ruga mea, îndurător,  
Și copilăriei mele amuțește-i azi cântarea.*

*Nu vreau s'o mai văd și nu vreau să-i aud în veci cuvântul,  
Care m'a trimes în luptă fără arme, fără scut,  
Care mi-a ascuns lumina drumului necunoscut,  
Nu mi-a spus cumcă minciuna a robii demult pămîntul!*

○○○

## DINU NATULUI

I. AGÂRBICEANU

Avea moșioară bună, aveă casă de piatră în ulița morii, aveă doi boi și un cal negru, țintat în frunte. Lui Dinu îi muriseră părinții de când eră de optsprezece ani, și de-atunci toată gospodăria de-acasă și de pe câmp, pe umerii lui se spriginise. Frați și surori nu aveă. Oamenii din sat când l-au văzut rămas orfan au început să-l căineze: „Vai săracu Dinu, ce s'a alege de capul lui? Cum s'a face mere-pere moșioara dela părinți“.

N'a fost însă vai de capul lui, nici moșioara nu i s'a ales mere-pere. Ci din potrivă moșioara a mai crescut, în locul celor două vaci cari intrau sara în curtea părinților, acum intrau doi boi, mari și grei, ce își învărtiau capul să le încapă coarnele pe porțiță. La câțiva ani mai venise și calul cel țintat să bată din copită la porțița Natului.

E drept însă că oamenii aveau pentru ce se teme. Dinu eră un om căruia părea că mereu îi ploauă și-i ninge. Avea un cap mare pe care îl purtă tuns până la piele, iarna-vara. Capul acesta eră aproape în colțuri, ca și când i-ar fi fost turtit de când eră copil mic de poveri mari. Fruntea-i eră îngustă cât o muche de topor, și îndată din frunte părea că se încep obrazii, mari și lați. Aveă ochii mici, cețoși, ca și când îndărăptul lor ar pluti mereu neguri dese. Mustața-i răsărise rară, și, cu anii firele se lungeau, se înăspreau, dar nu se îndesau. Eră o batjocură de mustața săracă, bălae. Gura lui eră largă și umedă, ca o gură de somn. Grumazii puternici, groși, scurți, se întepeneau în trunchiul pătrat, pe lângă care brațele lungi atârnav ca niște pendule uriașe.

Dinu deci, nu eră un ficior frumos. Are douăzeci și șapte de ani și pare cu mult mai bătrân. De altfel ochii, fața lui posomorâtă nu l-au lăsat niciodată să pară tânăr. Nici tânăr nici om de ispravă. Drept că până-i trăiseră părinții el munciă din zori și până în noapte. Dar oamenii își ziceau: „Are la spate pe Natu“. Tatăl său fusese un om năpraznic și nu-și lăsă nici femeia să hodinească, precum nu odihnește o suveică. Natu mai eră apoi și bețiv, și la mânie cel mai cumplit om din sat.

Mirarea șatenilor fu deci mare când văzură că Dinu nu slăbește din hărnicie. Începură să zică: „Dinu e om de ispravă și priviau cu plăcere boii lui frumoși și calul negru țintat în frunte.“

Dinu Natului nu eră jucăuș, nu bătea nici crijmele, nici șezătorile. De când se desprimăvără și până se puneă înghețul numai noptile eră acasă, apoi duminicile și sărbătorile. El își ară, el își sămănă, el își coseă. Numai la secere și la strânsul fânului luă oameni pe plată să-i ajute. Și, erau destule zile, când, isprăvindu-și lucrul pe hotar, ar mai fi putut rămâne și acasă, să bea un păhar de rachiu în zilele ploioase, în crijmă. Dar nu! Când nu aveă de lucru el își opriă

dimineața boii și calul acasă, nu-i dădea în grija ciurdarului, ci luându-și gluga după grumazi și bâta în mână, îi ducea el la păscut. Îi purta pe margini de câi, de porumbiști, pe capetele lanurilor de grâu. Privea cu plăcere cum cei doi boi adună cu limba lor aspră iarba fragedă, înaltă, sau cum ronțane calul, rătăzând iarba până la fața pământului, umblându-i buza de-a-supra ca o vietate ciudată. După ce creștea mohorul prin porumbiști, puii de porumb, Dinu își ducea boii și calul la moșia sa, și-i îndopă cu mohor. Când flă-mânzările începeau să se rotunzească, Dinu luă un fir de mohor, se opriă în marginea lanului, și urmărind cu plăcerea lăcomia celor trei animale, cântă ușor, abia auzit, din firul de mohor. Acesta eră tot cântecul ficiorului. Într'alt chip nime nu l-a auzit cântând vr'odată.

Când își ducea, seara, vitele acasă, acelea erau sătule cumu-s tobele.

În vreme de iarnă nu erau boi albi, grijiți, țese-lați, grași ca ai lui în tot satul. Când îi ducea să-i adape, că nu avea fântână în curte, oamenii priveau cu ciudă. — „Al dracului Dinu ăsta“, ziceau sătenii.

Duminecile și 'n sărbători, în vreme de vară, se sculă de dimineață, își mătură curtea, drumul dinaintea căsiii, se primenea apoi și mergea regulat la biserică. Femeile cu fete mari își ziceau: „Se vede om așezat, pagubă că-i așa de urât“. Fetele întâlnindu-l priment astfel, pe drum, se coteau, își șopteau la ureche, chicoteau. El însă trecea pe lângă ele ca și când nici nu le-ar vedea, nici nu le-ar auzi. Cu ochii lui cețoși intra în biserică, se opriă între ficiori, rămânea neclintit, măsurându-și în restimpuri cruci largi.

Acasă nime nu știă cum trăește. La Crăciun e drept că Dinu totdeauna tăia un grăsun, dar' în colo, fierturi în casa lui nu se pomeniau decât la zile mari. Atunci venia o rudenie depărtată, o femeie uscătivă și rea, care până ce-i puneă o oală de varză la foc, ori suceă grumazul unei găini să-i facă țățai, mormăia necontentit.

Atunci Dinu eră mereu în jurul ei. Urmăria cu mult interes toate mișcările femeii, se aplecă asupra găinei despicate, asupra varzei cu miros plăcut, și un zimbet larg i se răspândeă pe față. Pentru el erau nouă toate lucrurile acestea migăloase pe cari le făcea femeea. Îi părea un fel de joc, și simțea o plăcere foarte mare privind acel joc. Îi părea chiar că-l gădele ceva la inimă, și atunci zimbea și mai larg.

Din când în când rudenia se mânia.

— Mai lasă-mă și în pace, Dinule. Altfel nu-ți isprăvesc fertura până mâne. Nu mă opăci.

Dinu se lăsă atunci pe-un colț, pe-o margine de laviță, dar urmărea mereu mișcările femeii. Îi părea că chiar și lemnele pe foc altfel le așază o femeie decât el.

— Însoară-te, îi zicea femeea de câteori îi puneă mâncarea pe masă și se pregătea de ducă. Ai casă, ai moșie, ai boii tăi, ai coșurile pline. Cu atâtea bunătăți tu trăești ca un sărântoc. Insoară-te, îi repețea eșind pe ușă.

— Hm! făcea Dinu cu fața luminată. Apoi apucă

să se ospăteze, având o poftă de lup. Aburii, mireasma fierturii, deschideau parca o prăpastie în deșerturi.

De câteori îi vorbiă cineva despre căsătorie, el ascultă cu ochii plecați, da din cap, dar din gura lui afară de acel „hm!“ nime n'a auzit nici o părere ce-ar avea-o asupra însurătoarei.

Anul întreg se scurgea pentru Dinu fără bucurii și fără dureri, afară de dulcele Crăciunului.

Cu două-trei săptămâni înainte de sărbători Dinu se pregătea pentru zilele acelea dintre Bobotează și Paresemi, uneori mai puține alteori mai multe. Dinu le știă în fiecare an zilele de dulce. El își avea la Crăciun ghetete noi, căciulă nouă, pieptar alb și înflorit. Dar cu două-trei săptămâni înainte de Crăciun, Dinu își alegea o zi, în care plecă, pe murgul lui, la Sibiiu. Aici, dacă întâlneă oamenii dela ei din sat, se învârtea în dreapta, în stânga, până ce aceia rămâneau perduți, apoi Dinu se furișă într'o prăvălie pe care o știă de mulți ani.

— Să-mi dați o peană“, zicea cu silă Dinu, privind mereu în jur dacă sunt cumva săteni de-ai lui aici.

— O peană de mire? îl întrebă băețășul de după tarabă.

— Da, una de aia“ spunea în silă Dinu, simțind cum se înroșește. Băețășul îi puneă numai decât înainte florile acelea de hârtie, roșii, verzii, albastre, ca florile de pe torte. Erău legate pe sarmă și sunau uscat. Dinu căută printre ele cu degetele lui groase, alegea una, care bătea în mai multe culori și avea ținte strălucitoare.

— Asta. Cât face? întrebă ridicându-și pieptarul și căutându-se în buzunar.

Băețășul îi spunea prețul, adunând și punând la loc pe celelalte.

— Să mi-o învălui într'o hârtie, zicea Dinu, după ce-i număra banii. În vreme ce floarea de târg se ascundeă în hârtia subțire, Dinu Natului privea mereu spre ușă. Inșă nici odată n'a fost surprins de vr'un cunoscut, când își cumpără podoaba aceea.

El o ascundeă sub haină și strecurându-se din prăvălie își luă drumul spre casă.

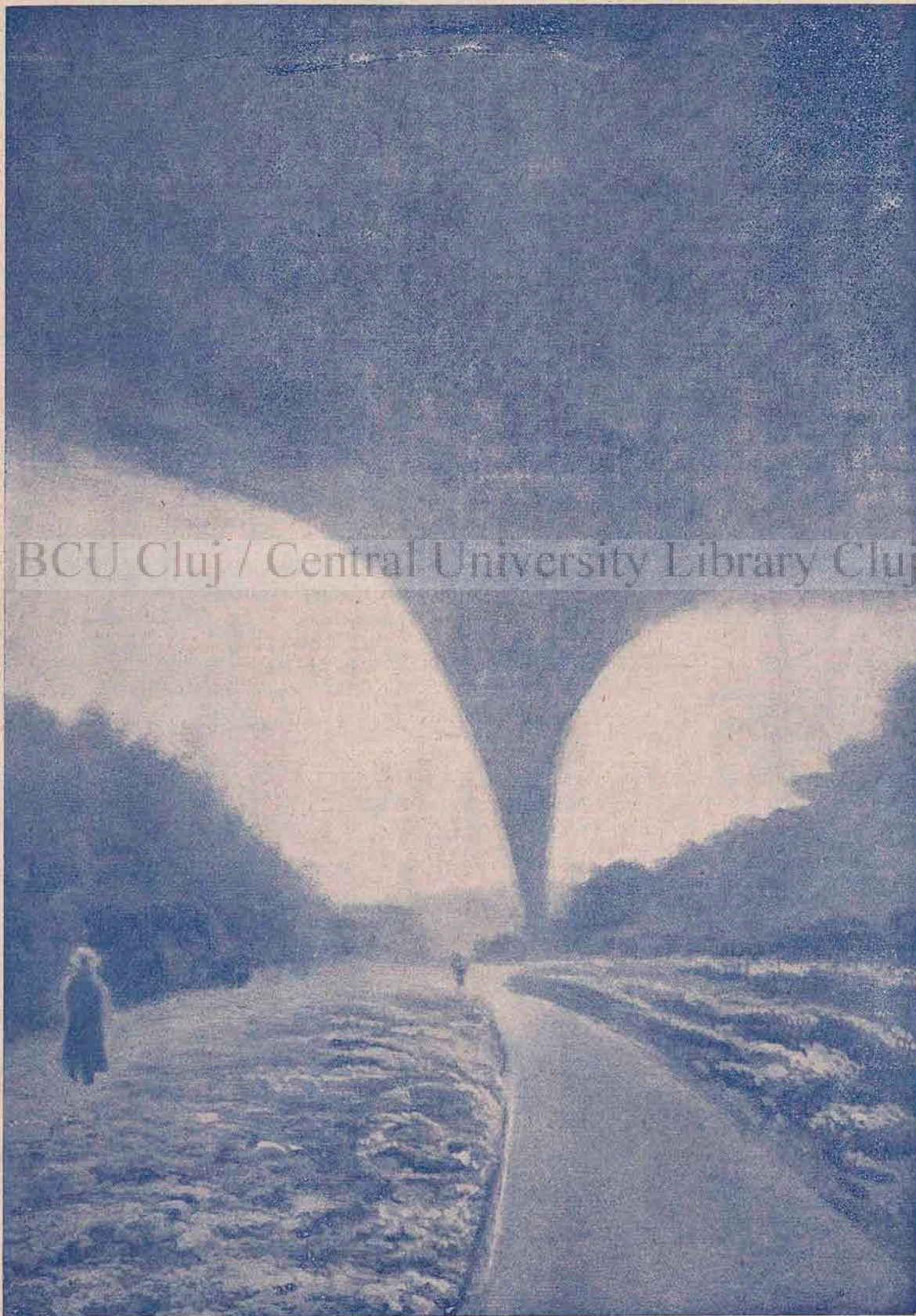
Mai avea pene de-acestea acasă din anii trecuți, dar se învechiseră.

Apropiindu-se Crăciunul, Dinu eră tot mai mult robit de o slăbiciune. Și, astfel, în unele seri, își aștupă fereștile, își scotea din ladă hainele de sărbătoare și începea să se primenească, simțind o adâncă plăcere. Când eră gata își luă căciula neagră, rotilată, o puneă pe masă, scotea din ladă peana cea de târg, o desvălea cu grije din hârtie și o prindea în cheutoarea dela căciulă. Apoi își puneă căciula în cap, și se apropiă de-un ciob de oglindă și se privea îndelungat, cu plăcere, cu satisfacție. Atunci ochii lui se luminău și zimbetul larg îi stăruia mereu pe față. Ședeă apoi pe laviță, după masă, și rămânea multă vreme pe gânduri. Târziu se ridică, se desbracă de straietele de Duminecă, puneă floarea la locul ei în hârtie, închidea lada, și, oftând adânc, se culcă.

Dar după ce treceă Crăciunul, Boboteaza, Dinu nu mai aveă somn ca oamenii. În zilele cari urmau până în Paresemi se încheiau toate căsătoriile în sat. Cine nu se însură acum rămâneă să aștepte până la anul.

Dinu Natului, de mulți ani acum, eșiă în fie care seară, după ce se linișteă satul, pe uliță. Deschideă

fără sgomot portița, și grijă, din cât se puteă, să nu-i cârțae zăpada sub picioare. În fiecare an credeă el că vreau să se apropie de el două-trei fete din sat ori vr'o văduvioară. Asta o credeă Dinu din vorbele unor oameni, din privirile ce i le aruncară peste an cutari fete, sau văduve tinerele.



*Ciclon, vânt năpraznic, ce băntuie prin deșerturile americane.*

El trecea deci pe ulițele satului, mergea în liniște, furișându-se din cât putea, și când ajungea dinaintea căsilor cu fetele la cari gândea, începea să fluere încet printre dinți, să șuere domol. Lui îi părea că șueră tare, că ar putea să-l latre câinii, dar, într'adevăr el șueră așa de încet, încât un om de lângă el numai l-ar fi putut auzi. Se plimbă în sus și 'n jos pe dinaintea acelei case, șuerând mereu, neobosit, apoi, dela o vreme se strecoră pe altă uliță și șueră pe dinaintea altei case. Uneori i se părea că aude sgomot în curte. Atunci inima lui încetă să mai bată, se alipea de-un gard și așteptă. În curte însă nu tușă nime, nu se auzia cântecul zăpezii, și Dinu se mișcă de lângă gard.

Alteori află plimbându-se pe dinaintea căsii spre care se îndreptă el, vr'un ficior din sat. Cât ce-l băgă de seamă, Dinu își făcea calea întoarsă.

Uneori se întâmplă s'o afle pe cutare fată, la care se gândia, la portiță, dar nu singură, ci cu vr'un ficior, șoptindu-și fericiti. Dacă era prea aproape de ei și nu se mai putea întoarce, el trecea pe dinaintea lor pe drum, făcându-se că nu-i vede. Dar abia trecea Dinu, și în urma lui se auzia un râs vesel, argințiu.

Dinu Natului se întorcea târziu acasă în nopțile din dulcele Crăciunului. Se întindea așa îmbrăcat în patul rece, își trăgea un țol, dar somnul nu-i venea până târziu.

Popa, din ușa altarului, vestia în fiecare Duminecă un șir de nume.

Dinu Natului ascultă, din când în când se cutremură: popa vestia pe rând și cununia fetelor, a văduvioarelor la cari se gândia Dinu.

Cu cât se apropiau Paresemile, Dinu umblă tot mai mult pe uliți. Fetele la cari se gândise erau acum neveste, dar el tot mai speră. Nu știa care fată anume, dar se putea întâmpla să ese vr'una la portiță la semnul ce-l făcea el. Astfel Dinu se plimbă acum pe toate ulițele șuerând mereu, domol, pintre dinți.

Apoi, deodată, popa vestia în biserică începutul Paresemilor. De-aici în colo portița dela curtea Natului nu se mai deschidea serile. Dinu intra în viața lui obicinuită, mereu cu speranța că ce nu s'a întâmplat acum, se va întâmpla la anul.

În unele case cu fete mari erau certe aprinse în fiecare an între bărbat și nevestă pentru Dinu. Dar în urmă rămâneau biruitoare nevestele, rămâneau biruitoare fetele cari nici nu se puteau gândi la Dinu Natului fără să rătă.

Dinu își vede de gospodărie, și din an în an, penele de mire erau tot mai multe la el în ladă.

El nu s'a putut însură niciodată.



## Psyche

I. BÖRCIA

I.

*Ai auzit de tainica grădină  
În care mândre flori nepieritoare  
Din mii potire veșnicului soare  
Mireasma cea mai sfântă i-o închină?*

*Acolo doarme cea mai dulce zină  
Pe pat de crini sub trandafiri în floare,  
Și — în vis îi cântă o privighitoare  
C-acel ce va trezi-o, va să vină.*

*Dar vai de cine 'ncearcă să străbată  
În tainica grădină cu puterea,  
Și făr' să aibă inima curată.*

*Nu i se va deschide niciodată,  
Ci mii de vrăji îi vor lua vederea,  
Și 'n locul zinei va afla durerea.*

II.

*Dar a bătut la porțile grădinii  
Odată un drumeț din depărtare;  
El a ceut cu glas domol intrare,  
Și iată s'au ferit în lături spinii.*

*Uimit privi la mândrul chip al zinii  
Și îi fură în taină-o săratăre,  
Dar alungă privighetoarea 'n zare,  
Și-a frânt cu mâni nepricepute crinii.*

*Atunci se 'ntunecă întreg seninul,  
Și, ca împins de brațe nevăzute,  
A trebuit să plece iar străinul.*

*Ci-n inimă îi rămăsese chinul,  
Căința cu durerile ei mute  
Și dorul de comorile pierdute.*

III.

*A rătăcit pribeag prin lumea 'ntreagă,  
Luptându-se cu fiare și cu iele;  
Împotrivoindu-se ispitei rele,  
A căutat pe-aceea ce-i fu dragă.*

*Și după cale multă și pribeagă,  
Călăuzit de raza unei stele,  
Ajunse iar la porțile acele,  
Ca rodul biruinței să-l culeagă.*

*Și porțile i s'au deschis în două,  
Și-l așteptă zâmbind frumoasa zină  
Sub trandafirii încărcăți de rouă.*

*Părea c'o tainică lumină nouă  
Plutește peste toate din grădină  
Și florile cântând i se închină.*

O O O



# SUB STEFAN-VODĂ

Nuvelă istorică

MIHAIL GAȘPAR

— urmare —

Părintele Niculae nici proroc să fi fost. În câteva zile Aron al Stancului părăsi patul. Boerul Stroe lăsa să i se dee niște strae boerești în locul zdrențelor cu cari eră îmbrăcat. Și cum feciorul de boer putea acum șede în jețul mare de stejar, lângă fereastra deschisă, păsând cu ochi vii farmecul primăverii încărcată cu podoabe, boerul Stroe nu se mai deslipia de lângă dânsul. Părintele Niculae ici colea dacă mai părăsia și dânsul curtea, văzând de nevoile enoriașilor săi, încolo, toată vremea și-o prăpădia în societatea celor doi boeri.

Într'o zi, Stroe eși cu oaspele său în cerdacul casei. Afară peste câmpia înflorită soarele primăvărat ic își turnă belșugul de aur.

Eră atâta frumsețe, atât farmec în cuprinsul aceste minunate zile, încât Aron nu-și putu stăpâni sufletul, și esclamă:

— Grădina lui Dumnezeu, rai adevărat Moldova noastră!

Boerul Stroe și cu părintele Niculae adevăriră cuvântul înclinând din cap.

Cupele burtănoase, sălășluind în pântecel lor nectarul colnicilor dela Cotnar, colindau tot mai des în jurul mesei. Soarele își potență văpaia, aerul devenise siniliu, albini umpleau de zumăitul lor golul liniștei cerdacului. Jos în curte o mulțime de argați se învârteau zeloși. Din depărtări, din dorul colnicilor înverzitiți, pătrundeă în restimpuri câteun nechezat de cal și glas de talangă. Peste întreg acest tablou de vrajă, Prutul își așterneă geamătul adânc, mugind între termi.

Feciorul Stancului își luă calpacul din cap. Eră ras pe cap după obiceiul tătarilor și numai din creștet porneă la vale o coadă de păr.

Îl cuprinse o moleșală dulce.

Se propti cu spatele în speteaza scaunului și-și întinsă picioarele cu atâta putere, încât încheeturile trosniră.

— Vai, grăi dânsul, ce bine e să fii slobod! Dvoastră nu știți ce înseamnă robia și încă robia păgânului.

— Păi, — apucă vorba părintele, — robia știu eu ce-i, doar am avut parte, dar vezi dta, eram rob la Leah, în cetatea Cameniței. Ne mergeă bine al dracului, Doamne iartă! Sireacă lume, eram tinăr și oștean atunci, nu-mi închinăsem viața lui Dumnezeu.

Dar trebuie că ți-a mers rău, amarnic de tot în robie? — ispiti părintele.

Feciorul Stancului își perdū privirea în zare, alunecă cu ochii peste Prut și se cutremură ca apucat de groază.

— Povestește, dacă nu ți-e greu, frate, pățania ta, — zise boerul Stroe, — doar întreaga Moldova se răscolise pe urma perirei dtale atunci, la Nistru.

Pe buzele feciorului lui Stancu apărū un suris dureros. Își purtă palma de câteva ori peste fruntea pală și zise ca și cum ar răspunde unor amintiri de demult:

— E lungă povestea și dureroasă.

Părintele Niculae voi să spue tocmai ceva, când apărū jupâneasa. Oaspetele se ridică dela masă, făcū un pas spre dânsa apoi se oprī și se închină încrucisindu-și mânilor peste pept.

— Bine ai venit la noi, boerule, grăi jupâneasa. Am auzit de scăparea dtale minunată, și ne-am bucurat toată casa.

— Așa a voit Domnul, lădat fie numele lui, — adause popa Niculae.

— Șezi boerule și gândește că ești în casa boerului Stancu. De ai vreo nevoe, spune și vom încercă să îndeplinim.

— Dumnezeu-vă răsplătească toate câte mi-ați făcut. Și din nou Aron își plecă capul înaintea jupânesei. Când ridică însă ochii, tresări ușor.

Rezimată de scaunul tatălui ei, cu ochii mari, cercetători, sta Maria, fiica lui Stroe, adâncindu-și privirile la feciorul Stancului.

Ce lume să va fi zărit în cuprinsul îngust al acestor doi ochi, de a tresărit la văzul ei, robul Tătarilor?

Ce putere magică s'a revărsat din adâncul lor, încât a rămas ca țintuit în fața acestor ochi, reconvalescentul de eri?

Cine ar putea ști.

Nedumerirea o observă și Stroe și apucând mâna Mariei, zise:

— Fata mea, Maria, mireasa lui Radu, feciorul lui Pană Oamea dela Baia.

Ce-a fost? Trăsnet căzut din senin ori că rana abia lecuită s'a deschis din nou.

Aron al Stancului la auzul acestor cuvinte se cutremură ca de o lovitură venită dela mână vrăjmașă.

Ochii lui mari, — și ce ochi erau — se pironiră ca două sfredele în cei ai fetei căutând să pătrundă în dorul lor în adâncul sufletului.

Toți cei de față văzura scena aceasta. Stroe plecă fruntea și oftă. Mai știu la ce se va fi gândit? Iar jupâneasa Anca găsi tocmai atunci de tocmit ceva la cătrînța-i de catifea.

Părintele Niculae mai practic decât toți ceilalți, găsi de potrivită clipa de a duce oala la gură. Și cum zăpăceala dură în jurul lui, părintele ținea strâns să talmăcească enigma din fundul olcuții.

Numai Maria nu găsi alt espedient decât să prindă privirile oaspelui tatălui ei. Ei, dar focul care isvoră din ochii aceia adânciți în orbite, eră atât de puternic încât nici dânsa nu putu să reziste mult. Simți cum năvălește umezeala de sub gene și trebui să-i plece căci ușor se putea crede că plânge.

Și tot părintelui Niculae i-a fost dat să scoată lumea din încurcătură. Așeză oala pe masă cu zgomot și apucă firul de mai adineori.

— S'auzim pățania frate. Ochi de fete vei mai fi văzut dta și pe unde ai mai umblat.

— Așa-i! — adeveri boerul Stroe, bucuros de auzul vorbeii. Îl apăsa tăcerea aceea, al cărei rost, — durere — îl pricepea.

Vizat deadreptul Aron al Stancului văzū că nu are încotro.

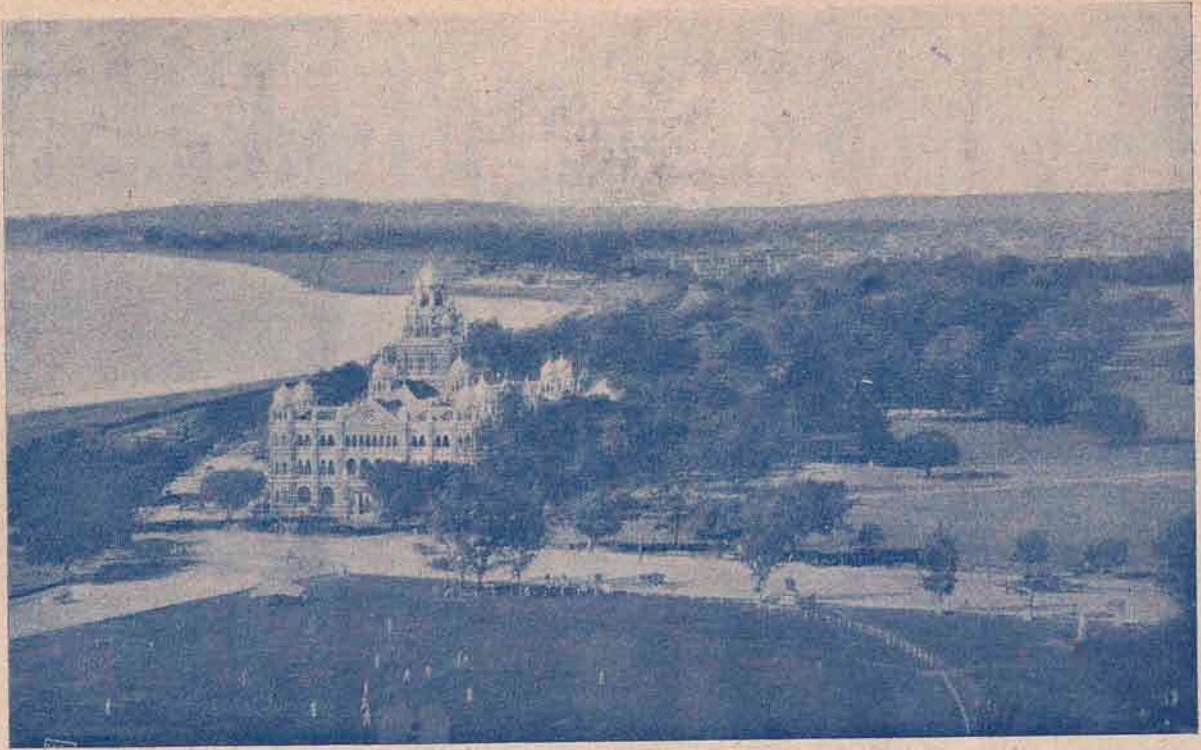
Pofti jupâneșele să șadă și dânsel la masă să-i asculte pățania.

Jupâneasa Anca aruncă o privire întrebătoare soțului. Acesta făcū semn cu mâna și femeile luară loc cevaș mai departe de masă.

— Să începi numai de acolo, frate, dela lupta aceea cu Tătarii, — până acolo o știu și jupâneșele, — zise Stroe.

— Bine, răspuse feciorul lui Stancu.

„Eră o zi de primăvară ca și aceasta de azi, —



*Orașul Bombay în India, unde a debarcat de pe vapor părechea regală a Angliei, mergând să pună pe cap coroana împărătească a Indiei.*

începî dânsul povestea. Plecaserăm în zori de zi dela Nistru, dupăce tata meu cheful toată noaptea cu Lehiî cari ne-au însoțit. Aveam cu noi optzeci de curteni de ai lui Vodă, toporași Vrânceni, oameni cu capul în mână. Caii mergeau agale prin iarba înaltă. Pe alocuri le bătea pepturile. Pe la prânz iscoadele trimise înainte ne adusesse știrea că în dosul unei rariști de mesteacani au zărit fum. În dosul rariștei, dar mai în fund, să vedea o pădure mare. Tatăl meu dete cu socoteală că vor fi așezăminte omenești pe acolo, vreo moșie moldovenească. Când ne apropiarăm bine de rariște, tatăl meu oprî brusc calul.

Se auzi un țipet de cucuvae.

Cucuvaele de când e lumea, zboară numai noaptea, de unde a ajuns aci să ne cânte ziua?

Tatăl meu trase sabia, o culcă de-acurmezișul șelei și dete porunca:

— Rezleți!

Oștenii să desfăcură în două laturi, plecând înainte. Scoaseră dela oblâncul șelelor topoarele grele, cu mânere lungi, arma noastră moldovenească de care cu groază pomenesc toate neamurile cari au avut cu noi de lucru, să aplecară pe grumazul cailor și pornirăm înainte.

Să fi făcut așa vreo două-trei sute de pași. Eram aproape de pădure, de-o asvârlitură de lance. Deodată se pornî un urlet din rariște și până să ne putem da seama ce se petrece, ne pomenirăm că ne atacă o jerbie de Tătari. Se vede că am dat peste dâșii pe neașteptate, căci năvăliră cu săbiile asupra noastră, fără să fi mai avut vreme să apuce arcurile. Și aceasta ne-a fost norocul.

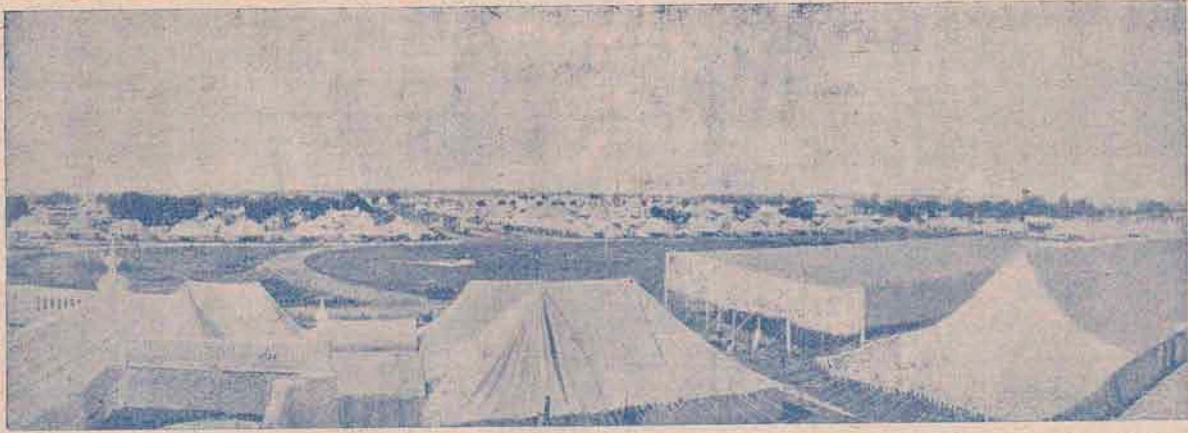
Tătarul nu e de nici o treabă, când e vorba de luptă dreaptă.

Ciocnirea a fost aspră. Moldovenii sloboziră și dâșii frâul fugarilor, văzduhul se cutremură de strigăte: Alah, Alah, cutropite de strigătul nostru de năvală:

ucide, ucide!! Eu nu prea avui vreme să privesc în jurul meu. Mă pomenii atacat de vreo trei Tătari. Costan, bătrâna noastră slugă să puse între mine și între ei, prinzând primele lovituri, pân' ce-mi venii în fire. Eră cea dintâi luptă de care aveam parte. Tata se rupse de lângă mine. Începui să dau și să prind la lovituri. În pornirea lor vijelioasă Moldovenii începură să strântoreze pe năvălitori. Tot mai desnădăjduit se auză strigătul de Alah, tot mai năvalnic: ucide, ucide.

Acestea le auziam numai, de văzut nu am văzut nimic. Deodată apoi văzui pe Costan că se clatină în șauă și strigă: — Fugi cocoane, mor. Căzî din șea. Astăzi nu-mi mai pot da seama cum, cum nu, întorsei calul și încercai să scap. Cei doi Tătari după mine. În credință că oștenii noștri au trecut de rariște, am încercat să ocolesc pădurea, să ajung la ai mei. Rariștea însă, de partea pe unde apucasem eu nu mai dedea în câmpie, ci se împreună cu pădurea pe care o văzusem din depărtare. Văzui cu groază că m'am înșelat, dar eră prea târziu.

Eram copil de șasesprezece ani. O clipă mă ispitî gândul să opresc fugarul din goană și să aștept Tătarii. Erău însă trei și eu unul. Ei hoți bătrâniți în lupte, eu tinăr și neisprăvit. Mă apucase o groază. Toată nădejdea mi-o puneam acum în picioarele calului. Nu socotisem însă iarba mare, încâlcită a stepei. Calul meu eră de soiul, dar nededat cu stepa. Simțiam cum obosește din ce în ce. Iar Tătarii veniau tot mai aproape. Auzii horăitul cailor lor cari veneau cu nările desfăcute. Acum simțiam că s'au sfârșit toate. Oștenii noștri erau tocmai de ceea parte a pădurii, goana a fost lungă, chiar să fi observat lipsa mea nu-mi mai pot veni în ajutor. Închinai sufletul meu lui Dumnezeu, îmi luai iertăciune dela tata și oprîi calul. Ce-o fi, o fi. Când mă înturnai următorii abia erau de-un zbor de săgeată. I-am așteptat. Cel dintâi care mi-a venit la mână, s'a rostogolit din șeauă fără a mai avea timp să zică un cuvânt. I-am despiciat țeasta în două. Ceilalți



Orașul Delhi în India, vechea capitală a acestei țări. Poporul sub corturi așteaptă sosirea regelui Angliei.

doi mă atăcără deodată și din două părți. Simții dintr-odată că mi se încolăcește ceva pe după umeri, o smâncitură puternică mă trânti de pe cal. Într'o clipă unul din Tătari căzù peste mine. M-au prins cu arcanul. Până să-mi dau seama eram legat de mâni și de picioare și asvârlit pe cal. Sângele mi se urcase în cap și am amețit“.

Feciorul Stancului oftă din greu. Aduse oala cu vin la buze, înghiți de câteva ori adânc și reîncepù firul.

„Cât voi fi fost purtat așa în neștire de Tătari nu-mi mai pot da seama. Când m'am trezit eră noapte, iar eu trântit lângă un foc în jurul căruiă unul din Tătari dormia iar celalalt veghia lângă mine.

Vădii prin un geamăt că trăesc.

Tatarul se plecă deasupra mea și întrebă ceva în limba lui. — Apă, — zisei eu pe moldovenește în nădejde că mă înțelege. Și m'a înțeles. Mi-a pus curcubeta la gură și mă răcorii. În noaptea aceea n'am mai putut dormi. Ștreangul dela mâni îmi intrase adânc în carne și-mi făcea dureri grozave. La rugămintele mele de a mă desface Tatarul părea că și-a pierdut auzul. În zori de zi am pornit la drum. De-astă dată mi-au făcut atâta ușurare că mi-au deslegat picioarele. Cel puțin puteam călări acum. Ce să vă mai spun, trei zile și trei nopți am mers tot prin pădure, fără să văd un suflet de om. Cei doi Tătari călăriau tăcuți pe lângă mine și astfel am avut vreme să mă gândesc asupra nevoii care a dat peste mine. Cam bănuiam eu ce mă așteaptă. Din faptul că mi-or păstrat viața eram destinat robiei. Eu și rob, eu fiul lui Stancu. De groaza acestei ursite de două-ori m'am asvârlit din șeă, cu gândul să-mi frâng junglatura. Mi-a fost scris altfel. A patra zi când eșia soarele de după o perdea de nori, Tătarii ridicară mâinile în văzduh: Acârman, Acârman! Eram la Cetatea-Albă.

Auzisem mult vorbindu-se în casă la noi de această minunată cetate, dar nu am ajuns să o văd încă. În preajma cetății oprirăm. Unul din Tătari după ce se înțelese cu soțul său, ne părăsi apucând spre cetate, de vreme ce eu și celalalt tatar remaserăm pe loc.

Prin creerul meu de copil se perândau fel de fel de planuri. Ce mă aduseseră pe mine Tătarii la Acârman? De ce nu m'au dus în alt loc, la Crâm, la Caffa — să mă vândă drept rob. Auzisem doar atâtea despre târgurile de robi din Crâm.

Pe la prânz Tatarul veni îndărăt. Vorbii lung cu soțul său, gesticulând din când în când vehement, pe urmă îmi făcură semn să încalec și plecaram spre

cetate. La poarta cetății eră o strajă din soldați turci — atunci văzusem întâiașdată — cari mă priviră cu ochii lor negrii cu o ură mare.

Întrați în cetate cotirăm într'o uliță strimță și întortochiată; pe urmă trecurăm în altele, până ce nu mai știam pe unde sunt. Mi se părea că fac acelaș drum. Căci ulițele unui oraș turcesc se asemănă ca ou cu ou.

Deodată oprirăm înaintea unei case mari. La bătaia Tatarului se deschise poarta și intrarăm în curte.

— urmează. —

## Moș-Crăciun

AURELIA POP

*Moș-Crăciunul a plecat  
Din lumea cerească;  
A plecat de cu 'nserat,  
Și în zori la cântători  
Scuturând din fulgișori  
O să ne sosească...*

*Voi drăguți, copii miciuți  
— De ve-ti fi de treabă —  
Vine Moșul... scoate coșul...  
La copii dă jucării  
La săraci le dă colaci  
Și — de toți întrebă...*

*Sprinteni voi se vă sculați  
— Zori când o să-nvie  
Și cu drag să-l așteptați  
Curăței și frumusei  
Cu cântări și lumânări  
Vesel ca să vie!*

0 0 0

# CÂNTEC DE DRAGOSTE

LIVIU REBREANU

Prin geamurile petecite se strecoară leneșe cele din urmă tremurări ale amurgului. Lumina ruginie pătrunde în casă din ce în ce mai cernită, umplând odăița cu umbre deșirate. În vatră flacărele roșcate pâlpăe domol, se preling ca niște limbi de șarpe în jurul ceaului funinginit în care apa de mămăligă clocotește în-năbușit. Adieri răcoroase rățesc pe subt pereții coșcovi, se furișează înlăuntru și 'nvălmășesc, câteo clipă, jocul blajin al focului...

Pe prichiciul cuptorului moș Costan șade pipernic și tăcut, cu privirile pribege, cu gândurile cine știe unde. În fața lui, Ileana, o fetișcană ca un bobocel înrouat, răsuște repede, repede, firul subțirel de in.

— Spune, tătucule... mai spune!... bălbăe fata cu glas moale care, în liniștea înserării, răsună întocmai ca un fâlfâit ușor de aripi.

Barba bătută de brumă a moșneagului tremură o leacă. Se uită galeș, pe subt gene, la Ileana, pe care lumina trandafirie a flăcărilor o învăluie într'o haină scumpă din povești, apoi cu voce lină, cu ochii închiși, par'c'ar ceti în carte vremile trecute, începe...

...Uite... eră fetișcană, ia așa ca tine. O guriță cât o cireașă coaptă și doi ochi albaștri cum e cerul când e limpede. Și cum râdea, cum râdea! Îți fură inima.

A trecut potop de vreme de-atunci, dar îmi aduc aminte de ea par'că numai eri așa fi văzut-o. Mai știi? Poate îmi furase și mie inima.

Eram pe-atunci ostaș tinăr și slugeam în Italia, într'un orașel ca o grădiniță de flori... c'atunci așa eră lumea. Te prindea la oaste, te ducea prin câte și mai câte țări străine ș'acolo te ținea cu zecile de ani. Plecați tânăr de-acasă, fără urmă de mustăcioară pe subt nas, și te întorceai bătrân, bărbos și toropit de abia-abia te mai cunoștea cineva în sat... Așa eră lumea și pace.

Ea o fi avut atunci vreo șaptesprezece ani, dar eră voinică ca un flăcău și frumoasă, hei, frumoasă ca floarea spinului la începutul primăverii. Avea un nume hăt ciudat... dar noi o poreclisem Minodora, și Minodora i-am zis cât a umblat printre noi. Ședeă într'o cocioabă dărăpănată, înafară de oraș, chiar în preajma lagărului nostru, cu mă-sa dimpreună, o femeie nevoiașă ca vai de ea. Fata trebuia să zoriască ziua noaptea ca să câștige de-ale gurii. Alergă și se sfărma neconținut printre noi, cu un coș plin de plăcinte, de cozonaci, de covrigi și bunătăți d'al d'astea. Și noi ori cât de năcăjiți eram, cumpăram totdeauna și-i goleam coșul, de ne eră foame, de nu ne eră, numai s'o vedem veselă... Căci cum râdea fata aceea, cum râdea!...

Apoi vezi, așa trecea vremea. Când în slujbă, când slobozi, cum se nimerea.

Și-mi venise odată rândul de sentinelă. Eră toamna târzie. Sufală un dușman de vânt, aspru și friguros, de par'că-ți ciupeă obrajii cu clește înfierbântate. Și prin văzduh cetele negre de nori se vrăjmașeau ca niște

balauri. Eu, ca să nu mă cutropească somnul, umblam de colo până colo, mai tropăiam, mai căscam ca omul cu urātu 'n spate. Ș'un întuneric ca acela, de nu-ți vedeai mâna... Numai dintr'o parte pătrundeă prin beznă un firicel de lumină galbenă ca fața unui om mort. Licărirea aceasta însă tremură din ce în ce mai slăbită, uneori se sfărșea de tot, apoi iar răsărea dar mai stinsă și mai potolită par'că... Acolo ședeă Minodora. Într'o vreme, clipocind așa cu ochii deschiși ca epurele, mi se părū că aud ceva sgomot dinspre lagăr, ca și când s'ar fi apropiat cineva încetinel, pe-a furișul. Îmi sgăiam ochii cât puteam ca să deosebesc câtuș de puțin, dar întunerecul eră așa de gros, par'că eram într'un sac.

„Stai! Cine-i? — strigai, însă nimeni nu-mi răspunse. Bagseama mi s'a năzărit — îmi zisei atunci, și prinsei iarăș a mișcă. Dar de abia trecū o vreme, cât să-ți aprinzi luleaua, și sgomotul de adineaori se auzi de nou, acuma mai aproape și mai deslușit.

— Cine-i? — zic. Cine-i, că trag!

— Sst... sst! — șopti cineva întocmai la spatele meu, eu sunt.

— Feldrihan Luca... tu ești?... Încotro?

— Mai domol, bre, — făcū el răgușit, — să nu te audă... Mă duc..."

N'am putut înțelege unde spuneă că merge, căci o tivise repede cătră casa cu lumină.

Nu mai știu cum s'a făcut, cum nu s'a făcut, dar în clipa următoare mă pomenii și eu pe urma lui Luca. Alergam ca un smintit prin tufișurile desfrunzite. Rămurelele vlăguite mă plesneau peste ochi, dar eu nu simțeam nimic. Numai un singur gând îmi rodeă sufletul ca și cum roade cariul în grindă: Luca se duce la Minodora. În răstimpuri totuș mă opream și ascultam. Înaintea mea auzeam pașii târâți, repezi, ai lui Luca.

Nu-mi pot da seama cât am alergat așa... Mie mi s'a părut un veac întreg. În sfârșit însă, deodată îmi răsări în față un ochiu de lumină, care mă pironi locului. Ascultai cu băgare de seamă, dar afară de clocoțele inimii mele, acum nu mai auzeam nimic... Mai trecū o clipă, două, apoi un ciocănit slab în geam îmi izbi urechile. Ferestruia se deschise lin, în pervaz se ivi căpșorul Minodorei. Câteva vorbe întretăiate, rostite în fugă, băjbăiră o leacă prin întunerec, și repede par'că l'ar fi tăiat cu săcurea, se stinseră și fereastra se închise. Pe semne Luca intrase în casă...

Un vânt rece, ca ghița, prinse a bate dinspre cocioabă. Simțeam cum mi se strecoară prin carne, prin oase, cum îmi vâjăe inima să mi-o crape. Ș'apoi deodată mă desmetici. Îmi veni în minte slujba și mă întorsei repede la locul meu. Mare noroc că n-a dat nimeni peste mine cât am lipsit. În curând fusei schimbat, dar în noaptea aceea n'am închis ochii nici o clipă.

M'am mai sbătut eu ce m'am sbătut cu gândurile mele de băiat aprins, dar în sfârșit ce aveam să fac? Am tăcut... A trecut o zi, au trecut mai multe, dar nimeni vezi bine, nu bănuia nimic. Fetița tot printre noi, și mai veselă, s'o sorbi cu ochii...

Apoi... pe semne așa a fost să fie.

În vremea aceea ne venise la companie un locotenent nou, să fi avut douăzeci de ani, bun și frumusețea ca un fagure de miere. Cum văzû dânsul pe Minodora, cum o îndrăgî foc și prinse a o luà mai cu glume, mai cu vorbe dulci... cum fac feciorii. Dar fetișcana numai râdea de el și-l îmbîa cu plăcinte. Și băiatul tot mai zăpăcit, și fata mai rece. Îl vedeam adeseori lipăindu-i la ureche te miri ce, dar nu! Minodora râdea și cu dânsul ca și cu ceilalți, și atâta...

Într'o zi însă, nu mi-aduc aminte cum, locotenentul nostru și-a luat inima în dinți și a sărutat pe Minodora. A strâns-o în brațe și a sărutat-o drept în gură, acolo, dinaintea noastră... a sărutat-o, ei cum îți spun. Fata îi trânti în cap coșul cu plăcinte, plânse, blăstămă... dar ce se sinchisea el de aceea? A sărutat-o, și gata. Iar noi râdeam... râdeam să ne prăpădim, ca netoții. Știu eu de ce râdeam? Poate de năcaz că n'am sărutat-o noi, poate de bucurie că totuș a sărutat-o cineva. Ș'am băgat de samă că și Luca râdea... mai tare râdea ca ceilalți. Dar când s'a depărtat locotenentul, iarăș am văzut bine cum i s'au încleștat pumnii, cum a scrișnit din dinți ca o fiară și cum a mormăit în sine sâsâind...

A mai trecut ce a trecut și iarăș mi-a venit rândul de slujbă. Minodora par'că uitase sărutarea cu pricina. Ba, în cele din urmă, prinse a face ochi dulci locotenentului, știi, cum fac femeile când vreau să scoată pe bărbat din minți. De vreo două-ori locotenentul a îmbrățișat-o... a îmbrățișat-o și a strâns-o cum se cade, și fata nu s'a mai supărat, ci râdea și râdea... Hm! Dar totuș mie mi se părea că râsul acela e prea prefăcut, prea sună a sec... vezi, eu știam ce știam.

Ș'asa, cum zic, mă puse iar de sentinelă, și încă, Dumnezeu știe cum, iar la locul de altă dată. Eram tocmai în preajma Crăciunului și turnă o ploaie amestecată cu omăt, gata-gata să te înece. M'am oploșit în gheretă, dar acolo, scutit de umezeală prinse să mi se îngreuneze capul.

Clipoceam de-abinele când, deodată, un bocănit scurt în păretele gheretei, mă făcû să sar ca fript. Dădui să ies și mă izbii față în față cu ofițerul de inspecție.

„Cine-a trecut adineaori pe aici?...“ se răsti ofițerul la mine.

— Să trăiți, dom' căpitan, nimeni.

— Nimeni? urlă căpitanul. Nimeni?... Minți, hoțule, minți ca un câne! Eu, cu ochii mei am văzut strecurându-se un om pe-aici, cătră casă... Ai dormit, câne! Ei, las' că te învăț eu!

În clipa aceea par'că vedeam înaintea mea pe Luca. El, numai el trebuie să fie. Și, fără să vreau, bolborosii printre dinți: „Săracul băiat!“

După o scurtă șovăire, căpitanul porni repede înainte. „Hai!“ zise cătră noi, și ne îndreptarăm grăbiți spre cocioaba în care ședeà Minodora. Din ferestrele mici, scofălcite, izvoreau și acum două fuiorașe de lumină roșietică, ca niște țâsniri de sânge. Ajunserăm libăind în preajma casei și ne oprirăm. Eram patru

cu ofițerul. Părea că din casă se aud oftări, plânsete înăbușite.

Încetinel ne târărăm până sub streășină. Căpitanul se ridică în vârful picioarelor și se uită prin geam. Un glas scâncit de femei răsună deodată ca o horcăire de moarte: „Ce faci, dragul meu, ce faci!... Minodoro, unde ești?... Haide lângă mine... haide!“

În lumina stăzută a ferestrei văzui deslușit că fața căpitanului încremenește și se albește ca giulgiul.

— Hai! Înăuntru! porunci răgușit ofițerul și ne opintirăm fuga spre ușe, care, într'o clipă, fu ridicată din țâțani.

Când ne-am pomenit în mijlocul casei, ne-a cuprins spaima de ce-am văzut. Jos, lângă vatră, încolăcit și schimonosit, zăcea locotenentul nostru, locotenentul care sărutase pe Minodora. Din grumazi îi bolbociă gârlă sângele. Când și când gâfăia înecat. Iar ochii, ochii cei de cărbune, ieșii din orbite, luceau ca două globuri de marmură... La masă, așezat pe laviță, cu fruntea răzimată în palme, Luca privea ca un lup flămând la locotenentul care se sbătea cu moartea.

— Mă!... Mă!... Ticălosule, tâlharule! urlă deodată căpitanul și se asvârli sălbatec asupra lui Luca.

Feciorul ridică capul, se uită o clipă la noi și nu zise nimic. Nu s'a împotrivit, nu s'a apărat. Ghionturile căpitanului cădeau ploaie peste capul lui, peste obraji, dar el nu scoase nici un glas de durere. Răbdă loviturile, par'c'ar fi fost un morman de piatră, până-l podidi sângele pe gură și pe nas și se rostogoli amețit la pământ...

Și ia așa săraca Minodora... De-atunci n'am mai văzut-o printre noi... Săraca!... Da-i mult de-atunci, tare mult... Și totuș, când îmi aduc aminte de dânsa, mi se pare că numai eri s'a întâmplat...

Noaptea se revărsase domol, pe nesimțite și învăluisse pământul în haină de jale. Spuza de stele tresărea sfioasă în văzduhul mohorât. Susurul înăbușit al frunzelor legănate de reveneala nopții pătrundeà în casă ca un glas tânguic care vine de departe și se stinge.

Fusul Ilenii nu se mai învârte. Iar în ochii ei albastri, la lumina rumenă a focului din vatră, izvorește un bob de mărgăritar, licărește o clipă, apoi se rostogolește repede la vale peste obraji ca laptele...

O O O

## TOAMNĂ LIVIA REBREANU

Cad a lene frunze moarte  
Lângă prispa casei mele  
Și din streșina bătrână  
Cad și stropi acum pe ele.

Vântul toamnei spune tainic  
Basme 'n limba lui ciudată,  
De-un băiat plecat în lume  
Și de-o floare scufurată.

O O O



*Întrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia la 1599, după un tablou original.*

## RĂSPUNS

VASILE STOICA

...Și-ai zis atunci  
Că n'are rost, să ne mai întâlnim,  
Că pentru tine mort voi fi pe veci,  
Mai mort și decât morții 'n fîntîrim...

.....  
Și-acum îmi scrii,

— Și nu-nțeleg, de ce.

Imi scrii,

Că străzile-s făcute și pustii;

Că toți pe unde treci

Se uită-așa de 'ntunecați și reci

Și-așa de dușmănoși la tine;

Că noaptea vin căințele haine

Și sfășie și ard și dor,

Și nu-i scăpare, nu-i hodină;

Și că ți-e dor,

Ți-e dor de-o mână dragă,

Ți-e dor de ochi plini de lumină,

De-un suflet, care să te înțeleagă;

Dar înzadar,

Căci peste toate — apasă nepăsarea

Cu sufletul ei amar,

Cu negurile ei de toamnă...

.....  
.....

Da, da... Sunt morți frumoasă doamnă,

Pe cari nu vreă mormântul să-i primească.

o o o

## UN SOARE ÎN AGONIE

GAVRIL TODICA

Se poate și lucrul acesta? Nu sunt numai vorbe mari, aruncate pe hârtie, fără nici o răspundere?

Nu sunt licență poetică. În știință sunt lucruri și fapte, pentru cari nu aflăm cuvinte destul de mari în întreg vocabularul unei limbi. Minte omenească e impresionabilă de senzații și idei numai în anumite limite. Ce trece de ele, s'a isprăvit să ne mai impresioneze. Când zicem deci, în astronomie, că steaua cutare se deplasează într'un an cu 0'5", steaua cutare cu 0'15", a treia cu 0'075" — pentru concepțiile noastre comune aceste sunt un fleac. De unde nu urmează, ca stelele respective să nu facă drumuri de milioane de kilometri într'un an. Dar depărtarea lor dela noi este așa de mare, uriașă, enormă, încât orice vorbe mari am întrebuiți, nu vor fi adecvate realității. Eminescu ne spune lămurit, împreună cu astronomii:

La steaua, care-a răsărit  
E-o cale-atât de lungă,  
Că mii de ani i-a trebuit  
Luminei, să ne-ajungă.  
Poate de mult s'a stâns în drum,  
În depărtări albastre  
Și zarea ei abia acum  
Luci vederii noastre.

Dar care e inteligența omenească să priceapă distanța — enormă, câtă o zboară lumină într'un an?, cât timp știm, că lumina numai într'o secundă aleargă 300.000 km.. adecă într'o secundă ar putea încunjura de opt ori pământul!

Așa e și cu alte fapte și fenomene din univers. Când zicem *un soare în agonie*: nu rostim vorbe umflăte, ci din contra, prea mici pentru a designa imensitatea neimaginabilă a realității. Universul e sămănat cu sori. Cu ochii liberi vedem vr'o 5600 stele — tot atâția sori — pe întreg firmamentul. Harta fotografică a ceriului, începută în zilele noastre, de observatoarele astronomice, va cuprinde vr'o 30 milioane.

Lucru firesc, că nu toți aceștia sori sunt pe o formă de mari, pe o formă de luminoși, pe o formă de ferbinți.

În serile senine de acum, privesc uneori la o steluță, ce abia mijeste în constelația Balenei. Nu vă îndemn să o căutați dacă nu aveți pe cineva să vi-o arate anume. Steluța nu se vede cu ochii liberi. O văd numai cu binoclul, ori cu ochianul. Zic astronomiceste, că e de mărimea, sau categoria 6.

Steluța, despre care vă povestesc, nu este totdeauna așa de neînsemnată. Cu puțin în urmă, prin Iulie și August, o vedeam cu ochii liberi. Eră de mărimea 3—4. Căutând în caietele mele, după alte observații, ce am făcut asupra acestui corp ceresc, reiese că an de an uneori se vede strălucitoare, alteori mică și neînsemnată. Uneori o vezi cu ochii liberi. Altădată îți trebuiesc binocluri și ochiane, ca să o poți zări!

Aceasta este vestita stea, numită de astronomi *Omicron Ceti* sau *Mira Ceti*, adică pe românește: *Omicron din Balenă* sau *Minunea din Balenă*, ori *Minunata din Balenă*. Povestea ei e interesantă și instructivă pentru toți, cari urmăresc lucrările științifice iar nu numai romanele de dragoste. Vi-o spun luând în ajutor și paginile 595—6 din scrierea lui *Flammarion*: *Les Etoiles* (Stelele).

În 13 August 1596, preotul David *Fabricius* \*) din Osteel (Frieslandă ostică) văzută în gâtul Balenei o stea de categoria 3, ce nu se află înregistrată în nici unul din cataloagele vechi. O mai văzută în curs de două luni, dar în Octobree steaua dispărură. În 1603 Bayer o desemnă în atlasul său, dându-i litera o (grecește: omicron). În 1638, Holwarda o zări în decursul unei eclipe de lună. Steaua eră atunci mai mare de ordinea a treia. Căutând-o în vara anului 1639, nu putură afla nici o urmă, dar în 7 Novembre o revăzută la locul ei. Astronomul amintit dovedi deci prin propriile sale observații, că stelele nu sunt neschimbăcioase în strălucirea lor, cum se învăță unanim, ci sunt supuse la alternative periodice de apariție și dispariție. Observațiile precedente fură urmate de cele ale lui Fullenius, din 1641 la 1644. Aceleași oscilații în misterioasa lumină cerească. Urmără observațiile lui Hevelius din Danzig, mai sânguincioase, mai amănunțite, mai îngrijite, continuate în curs de cincisprezece ani, dela 1648 la 1662. El boteză steaua, cu drept

\*) Acest observator a prorocit, cu ani înainte, că va muri în 7 Mai 1617. În ziua amintită a făcut totul ca să scape de soare și nu a părăsit casa toată ziua. Cătră seară a eșit afară să respire aer curat. Atunci fū tocat în cap de un țaran și muri pe loc.

cuvânt, *Mira*=*Minune*, nume, care i-a rămas până azi. Resultatul curios, scos la iveală din primele observații ale lui Holwarda, se întări pe deplin. Totuș, abia în 1667 Bulliand (Bullialdus) cercetă dacă schimbările de strălucire sunt periodice și regulate, ori ba, și află, din observațiile făcute în 1638—1660, o perioadă de 333 zile. Discuția observațiilor i-a mai arătat, că:

Steaua nu ajunge la aceleași mărimi în toate perioadele. Uneori atinge mărimea a doua. Alteori se oprește la a treia.

Durata apariției e variabilă. Une-ori s'a văzut steaua în curs de trei luni, altădată în curs de patru.

Timpul de creștere a luminei (perioada ascendentă) nu este totdeauna egal cu timpul de scădere (perioada descendentă). Cu alte cuvinte, pentru ca steaua să crească dela strălucirea cea mai mică la cea mai mare (dela minim la măcsim) îi trebuie timp acuş mai îndelungat, acuş mai scurt, decât pentru a scădea dela strălucirea cea mai mare la cea mică (dela măcsim la minim).

William *Herschel* s'a ocupat de acelaș astru, la finea secolului XVIII, aflând drept perioadă: 331 zile, 10 ore, 19 minute.

Pela 1850, Argelander a satorit 331 zile, 8 ore.

O mare parte din timpul acesta trece în cursul invisibilității. Steaua este atunci sub categoria 6, scăzând până la 9<sup>1</sup>/<sub>2</sub> în timp de minim. Apoi crește din nou, devenind treptat de categoria 9—8—7—6. Devine vizibilă cu ochii liberi. Crește mai departe la categoria 5—4—3, pentruca dela acest măcsim să se întoarcă iarăș, continuând acelaș joc.

„Ce schimbări pentru un soare! — esclamă Flammarion. Să scadă în 166 zile dela mărimea 3 și mai bine, ca nouă și mai jos! Să iradiazee de o miie de ori mai puțină lumină la data din urmă, decât la cea dintâiu! Apoi să se deștepte, ca fenicsul, reluându-și strălucirea dintâiu! Cum să înțelegem metamorfoze de acestea?”

Misterul s'a putut lămuri prin cunoașterea constituției fizice și chimice a soarelui. În 1866, vestitul călugăr din tagma Jesuiților, Angelo *Secchi*, astronom la Colegiul Roman din Roma, a studiat pentru întâia oară variabila sub raport *spectroscopic*. Din aceste și din cercetări ulterioare s'a tras încheierea că schimbările Mirei se pot asemăna cu fenomenul *petelor de pe Soarele nostru*. Dupăcum Soarele nostru e supus, în activitatea sa calorică și luminoasă, unei variații periodice de 11 ani, astfel trece și *Mira* prin schimbări de 11 luni. Deosebirea e, că *Mira* suferă schimbări mai dese și neasămănat mai mari, fiind deci un soare mai vechiu, ajuns la faza ultimă de desvoltare, cum va ajunge cândva și Soarele nostru. *Mira* se acopere periodic cu pete nenumărate, cari îi întunecă strălucirea. De aici, minimul remarcabil și colorarea portocalie și roșie a stelei.

Iată deci un soare în agonie! Va veni un timp când suprafața lui stălcuitoare, va fi întunecată nu numai periodic de pete, ci va fi prinsă în *scoarță statornică*. Pentru planetele înconjurătoare va încetă să fie izvor de lumină, dătătoare de viață. Colorarea *portocalie*, pe timp de măcsim, și *roșie*, pe timp de minim, arată scăderea luminei. Portocaliul e stadiul pen-

ultim, roșul e stadiul ultim al radiației luminoase. Mira va deveni un fel de Jupiter, pe care se va dezvoltă viața organică, în timp ce pe planetele înconjurătoare se va stinge...

Aceeaș e soarta soriilor, ca a tuturor lucrurilor din lume: schimbarea vecnică. Când un soare ajunge la bătrânețe de se stinge: atunci mor și planetele, ce le învârt în jurul lui. Le adâncește în noapte tristă, în iarnă vecnică. Temperatura se coboară la 273° sub zero. Vegetație, viață animală, apă și aer: totul se împietrește.

Soarele nostru e mai tânăr decât Mira, dar aceeaș soartă îl așteaptă și pe el, dacă va avea sfârșit natural. Acuma e stea variabilă, de culoare galbenă, aparținând tipului al doilea din clasificarea lui Secchi, în timp ce Mira aparține tipului IV. Dar în viitorul depărtat, când nu vor exista nici orașele, nici satele, nici munții, nici ruinele, nici popoarele, nici civilizația, nici ticăloșiile de acum: se va roși și Soarele, se va stinge...

Negreșit, viitorul acesta e depărtat, foarte depărtat. Dar oricât i-am împinge limitele, el va urma în mod fatal.

O O O

## DURERE

SEBASTIAN BORNEMISA

E ziua cea dinfăiu de iarnă  
Și fulgușorii de zăpadă  
Se cern domol și-aștern a lene  
Din albul lor covor pe stradă.

Mi-e sufletul amar și jalnic  
Și plin de-o dulce duioșie,  
Iar fulgușorii de zăpadă,  
Dureri ascunse îmi renviie.

Mă doare în adânc de suflet  
Și-un basm de mult mă înfioară,  
Dar las' să mă n'fioare basmul,  
Și sufletul las' să mă doară.

C'asa mi-a fost ursita mie,  
Mai mult nătângă, decât bună,  
Ca să iubesc stafui de peatră  
Și ca să plâng pe nopți cu lună...

Cad fulgușorii de zăpadă  
Și nu știu cum, dar uite-mi vine  
Să plec acum în larg de lume,  
Să nu o știe nime, nime.

Zăpada să se cearnă n'runa,  
Ca să-mi astupe orice urmă,  
De-asupra mea să geamă vântul  
Cântarea dragostei din urmă.

Iar de-oi căde la vreo răscruce,  
Simțind, că moartea e aproape,  
O lacrimă, de mi-s'a scurge  
Să îmi înghețe sub pleoape...

Cad fulgușorii de zăpadă,  
E tot mai trist, tot mai pustiu,  
Ce bine-ar fi în clipa asta  
Să odihnești într'un sicriu.

O O O

## PĂSTRAREA SĂNĂTĂȚII

Dr. M. HÂRSU

Este în folosul omului ca să știe de toate. Acesta este și scopul școlii. Acolo învățăm să cetim. Puterea de a ceti ne dă cea mai mare mulțumire sufletească. Cartea bună și înțeleaptă este cel mai bun pretin al omului. Cu adevărată este zicătoarea românească: ai carte, ai parte!

„Cosinzeana“ și-a ales o țintă frumoasă: de a răspândi lumină în căminul cetitorilor ei. În filele ei își spun cuvântul cântăreții și povestitorii, cei chemați să fie sfetnici și pentru cei mari și pentru cei mici, tot ce poate mijloci mergerea înainte pe calea desăvârșirii făpturei omenești.

Oamenii, ca să munecască, au nevoie de sănătate. Trunchiul sănătos al pomului dă fructe, tot așa și trupul omului poate munci numai când e sănătos. Avem prin urmare datoria de a ne păstra sănătatea, așa cum ne păzim lumina ochiului. Precum însă nu știi să socotești, dacă n'ai învățat'o la școală, cum nu știi să scrii, dacă n'ai avut unde să înveți, tot așa e și cu păstrarea sănătății. Trebuie să o înveți și pe aceasta, dacă vrei să o știi.

Cu învoirea aceluia care stă în capul acestei reviste, voi încerca să dau, din când în când, câteva sfaturi și învățături din câmpul igienei — adică a învățături despre păstrarea sănătății — și din câmpul medicinei — a învățături despre boale și tămăduirea lor.

Pentru ca omul să fie sănătos, are nevoie de lumină, de aceea se cere ca încăperile în cari trăim, să aibă ferestre, prin cari să pătrundă lumină.

Mai are nevoie omul de aerul proaspăt, de aceea să stea cât mai mult pe afară și dacă e nevoit să stea în casă, să deschidă ferestrele, ca să aerizească încăperea cât de des.

Mai are nevoie de soare, prin urmare să-ți faci, sau să-ți alegi locuințe unde soarele rămâne mai toată ziua. Soarele are putere foarte mare, ajută oamenilor bolnavi să se tămăduiască, omoară unii viermușori, germeni primejdioși, cari molipsesc cu boale molipsitoare.

Mai are nevoie de curățenie, atât a locuinței cât și a trupului. Spălarea și curățirea pardoselei, văruirea pereților, împedecă multe boale. Spălarea trupului cu



apă și cu săpun întărește trupul așa ca să fie în stare să se împotrivescă boalelor, să lupte cu pricinele cari amenință să-i zdruncine sănătatea! Să vă învățați mari și mici de a vă spăla mânilor cu apă și cu săpun înainte de a vă așeza la masă. Murdăria care se așează pe mâini și sub unghii, este o otravă care poate vătăma pe om. Cum omul își spală fața, tot așa trebuie să-și spele și urechile și nasul și gura și dinții, pentru ca toate aceste părți ale trupului să rămăie sănătoase. Gunoaiele și murdăriile pe cari le strângeți din casă și din curte, să le ardeți. Focul este arma cea mai puternică împotriva ori căruia lucru care ar putea să ne vateme, să ne molipsească.

Apa de băut să fie totdeauna curată; o astfel de apă este băutura cea mai bună și mai sănătoasă. Atunci când aveți bănuiala, că apa n'ar fi bună, să o fierbeți întâiu în clocote, să o zvânturați și apoi să o țineți la răcoare. Altfel să nu gustați nici o picătură, căci să nu uitați niciodată că prin apa necurată, murdară, molipsită, se răspândesc mai multe boale molipsitoare: lungoarea (tifosul, febra tifoida), holera și treapădul sau urdinarea (disenterie) cu sânge.

Stomacul poate să fie păstrat sănătos numai atunci când nu-l vatemi prin fel de fel de mâncări sau băuturi cari nu-i priesc. Stomacul se strică și se îmbolnăvește prin mâncări iuți, piperate, ardeiate, prea sărate și mai ales prin băuturi alcoolice, spirtoase, bere, vin, rachiu, rum, coniac, holercă, vinars și altele la fel. Mâncări bune cari nu vatămă stomacul, sunt peștele, legumele, untul, smântâna, brânza, mai puțin carnea; băuturile cari îi priesc bine stomacului sunt apa bună, laptele dulce și laptele bătut.

Se cere ca îmbrăcămintea să fie potrivită vremei; iarna să fie mai groasă, mai închisă, încheiată bine peste tot, picioarele ferite de umezeală; vara, haine subțiri, ușoare, deschise, mai ales albe.

Este un mare bine pe care-l facem trupului prin schimbarea cât mai deasă a rufelor pe care le purtăm pe piele.

O O O

## URSITA

A. COTRUȘ

Spre ce mă duci tu barcă rățăciță  
Ce treci ca o fatomă peste unde?  
Spre ce pustiuri fără zări și unde  
Vrei să mă duci tu barcă rățăciță?!

În umbra de vântrele-mi număr anii...  
Vai încotro!? Ce vânt barbar te bate?  
Ce zări sunt astea așa de 'ntunecate  
În jalea căroara îmi număr anii?

Spre ideal, ori cătră marea morții  
Te mână valul apei călătoare?!  
Barcă cu vântrele negre, oare  
Spre țarm mă duci, ori cătră marea morții?!

O O O

## POPORALE

Culese de RADU MĂRGEAN

Mai bine mă duc în țară  
Să nu iau, ce-am lăsat iară,  
Mai bine mă duc în lume  
Să nu-i mai aud de nume,  
Să iubesc numai ce-mi place,  
Pe mândruța cea bărnace.

Când mergi bade la pădure  
Hai la noi după săcure,  
Să-ți dau apă din pahar  
Să nu rupi ceva la car,  
Să-ți dau gurița mea toată  
Să nu rupi la car vreo roată.

Sus e luna, jos e noru,  
Depart-e-i badea cu doru,  
Noru-i jos și luna-i sus,  
Depart-e-i bădița dus.  
De-aș ști bade, ca'i veni  
Drumul ți-l-aș șindili.

O O O

## SPICUIRI LITERARE

### BĂLĂIOR ȘI TĂMĂIȚA

ECATERINA PITIȘ

A fost odată o împărăteasă și împărăteasa aceasta aveă doi copii, pe domnița Tămăița și prințisor Bălăior. Dar împărăteasa căzù la pat și muri, iar împăratul fu silit să-și aducă o femeie în casă, să îngrijească de copii, pentrucă el trebuia tocmai atunci să plece în bătae.

Îngrijitoarea aceea însă, eră o femeie rea și vicleană. Ea se prefăcea că iubește pe cei doi copii, dar în adevăr nici nu putea să-i vadă, și ar fi dat mult să se scape de ei.

Așa într'o zi chemă pe o slugă dela curte și-i făgădui haine frumoase ș'o pungă de galbeni, dacă va duce copiii în pădure să-i omoare.

Sluga, dă! ca omul sărac, îi străluceau ochii după bani, și făgădui că va face întocmai. Iși umplu deci o traistă cu merinde și luând copiii de mână, porni des de dimineață la drum.

Ajungând în pădure se așează pe un buștean să se odihnească și să îmbrace puțin. Văzând pe bieții copii cum stau la o parte și se uită la el, le întinse și lor câte o bucătică de pâne neagră, și ei o mâncară cu poftă, par'c'ar fi mâncat cozonac, căci erau flămânzi sărăcuții de ei. Apoi ca să nu-i omoare, căci îi eră milă omului și frică de Dumnezeu, îi duse mai afund în pădure și-i lăsă acolo.

Când se văzură singuri, mititeii plânsură și se lipiră unul de altul de frică, apoi cătră seară întrebă prințisor Bălăior pe domnița Tămăița:



*Carol Ferdinand și soția sa Czubert Berta, de dragul căreia a lăpădat rangul de principe.*

„Unde ne-om culcă noi sorioară, că mie tare mi-i somn“.

Dar cuvintele acestea le auzi o păsărică și zbură îndată de le împărtăși și celorlalte păsărele din pădure. În grabă sosiră toate, aducând fiecare frunze și floricele în cioc și pregătiră copiilor un pat frumos și moale. Ei să culcară întrânsul și adormiră numai decât, iar paserile îi acoperiră cu frunze și cu flori. Îngrijitoarea visă peste noapte că copiii trăesc și chemă a doua zi iarăș pe omul acela. Acum scoase dintr'o lădiță un băț fermecat și îl dete omului, zicând: la bățul acesta și du-te de atinge copiii cu el. Dar să știi, că de nu vei face cum îți poruncesc, nu va fi bine de tine.

Sluga luă bățul ce i-l dete femeea și plecă. Cum ajunse în pădure, îi eșiră amândoi copiii înainte și-l rugară frumos să-i ducă iară acasă.

Omului i se umplu nima de jele, dar aducându-și aminte de vorbele îngrijitoarei, îi atinse cu bățul fermecat. Dar atunci ce să vezi? Prințisor Bălăior se făcū un ariciu mare și urât, numai ghimpi pe el, iar domnița Tămăița, o broască mare.

Bietele animale se vârară într'o scribură de copac și stau triste una lângă alta. Și-au trăit acolo multă vreme, hrănindu-se cu musculițe, gândăcei și viermuleți, pe când femeea cea răuticioasă ducea 'n palat lume albă, trăind după pofta inimii. Ea mințise cătră împăratul, că pe copii i-au furat niște hoți, și el a trimis oamenii să-i caute prin toate părțile, dar înzădar.

Sluga să căia amar de ceeace făcuse, și se tot gândia ziua și noaptea, cum ar face să le ajute bieților copii. Îngrijitoarea însă doria acum să scape și de împăratul, ca să rămână ea singură stăpână pe palat.

Spre scopul acesta chemă iarăș pe slugă la sine, și-i zise:

„Îți dau trei pungi de galbeni și te fac domn mare, dacă întri la împăratul în odae când va dormi și-l vei atinge pe el cu acest băț fermecat“.

Sluga ce se gândi?.. Îi luă bățul din mână, dar

în loc să meargă să atingă pe împăratul cu el, o atinse pe ea și deodată să prefăcū blăstămata de muere într'un șerpe mare și îngrozitor.

Atunci se duse omul în pădure și găsinde lângă o tulpină de copac ariciul și broscuța, îi lovi încet cu bățul și se prefăcură copilașii iarăș la loc cum fuseră înainte, ba încă mult mai frumoși și mai dragălași. Apoi luă de-o mână pe domnița Tămăița, iar de alta pe prințisor Bălăior și porni cu ei la împăratul, care când îi văzū, sta să-și iasă din minte de bucurie. Îi dăruī apoi avere multă omului acela și-l făcū domn mare la curte.

Femeea cea răuticioasă însă a rămas șerpe și a fost silită să se târăe pe pământ toată viața ei.

O O O



*Din războiul italo-turc din Tripolitania: posturi italiene în vârful unui palmier.*

# MISTERUL POETULUI

ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italieneste de: D. TOMESCU

- 1 -

## I.

Astăzi, 2 Noembrie 1881, m-am hotărît să cobor în scris, taina neștiută pe care se razimă viața, bogăția și puterea sufletului meu. Nici rudele și nici prietenii mei, după cât știu, nu au vreo bănuială asupra acestei taine. În Italia, e o singură persoană în viață, căreia i-am putut spune ceva; această persoană e așa fel însă, că fără îndoială, ea n'a suflat nimănui, niciun cuvânt.

Vorbesc anume despre persoana aceea, care va primi de la moștenitorii mei acest manuscris. Vorbesc despre dumneata, scumpă și credincioasă prietenă. Dacă, cetind aceste rânduri, îți vei aminti de-o bisericuță longobardă, așezată în pajiștea unor poeni muntoase; dacă-ți aduci aminte de svonul șoptit al unor ape singuratică, îți vei aduce aminte atunci și de acea destăinuire a mea, întretăiată de suspine fără lacrimi, întretăiată de-o tulburare adâncă, în care nu eră numai durere. De-acum înainte, rămâne totul în voia dimitale: poți să vorbești, și poți să taci. Dar dacă lumea va urmări și mai departe să nu-mi cunoască taina mea, te rog atunci, scumpă prietenă, să nu pomenești despre ea, decât în rugăciunile pe care le vei înălța lui Dumnezeu; iar dacă vreun literat, cutreierând dincolo de hotarele Italiei, va căpăta vreo știre îndoioasă, și va avea de gând apoi să-mi înfățișeze inima pentru doi bani, în vreo *Fanfulla* sau *Pungolo della Domenica*, fără altă jignire, de cât aceea a adevărului istoric, vei spune atunci adevărul curat, între patru ochi, celor cari mă vor mai iubi până atunci. Dacă se vor scri însă despre noi lucruri neadevărate, lucruri cari să revolte și să jignească, eu te rog, cu mâinile împreunate și cu inima plină de mahnire, să binevoiești să dai tiparului această povestire a mea. Scrisesem *de mahnire și de dispreț*; am șters însă cuvântul *dispreț* care n'ar putea să placă iubitei mele, fiind un cuvânt impur.

Pentru noi doi, de acum înainte, nu mai e decât o singură primejdie pe acest pământ; o singură durere numai, rugăm pe Dumnezeu, s'o îndepărteze dela noi: scandalul, — și nădăjduesc că vom fi ascultați; dar dacă înțelepciunea dumnezeiască va lucra altfel, atunci, prietena mea, să faci tot, tot ceea ce-am face noi. Și, de cumva, cuvântului meu nu i-s'ar da crezare, să-l întărești cu mărturii și cu dovezi. Ele îți vor fi puse la îndemână ori și când, de către prietenul meu, doctor Paul Steel, din Rüdeshheim pe Rin, Prussia.

E ziua morților. Ceța fumează în jurul ferestrelor de la singuratica vilă, unde sunt oaspe al nepoților mei, și mă închide în lumea amintirilor din trecut. Cineva îndrugă mereu, în rândul de jos, o muzică monotonă; în camera vecină, aud pași liniștiți de servitori. Nimeni nu-și închipue ceea ce fac și ceea ce simt eu acum. Mâna-mi tremură, pieptul mi se frământă, și simt că lacrimile-mi năpădesc în gât. Și-apoi chiar mie însumi, îmi va părea povestirea așa de rece! Aș vrea să vorbesc, dar nu cu vorba care moare, aș vrea să vorbesc despre fantoma unei lumi necunoscute, să vorbesc cu glasul viu care se duce, se duce mereu, din atom în atom, cu glasul acela care nu se oprește nicio dată și care e auzit, poate, în lumi nepătrunse de ochiul omenesc, dacă se vor fi gășind acolo spirite cari să poată simți fiecă mișcare. Aș vrea să vorbesc, nu multimei, ci numai inimilor iubitoare, pe care le

va fi mahnit răutatea clevetirii, și inimilor perverse, care se vor fi bucurat.

Să las oare condeiul și să mă încred în D-zeu? Mă gândesc la ea, la steaua mea, și parcă-i aud glasul ei dulce și ciudat, cel mai dulce glas, cred, ce va fi cântat vreodată pe buze omenesti, zicându-mi duios: dragă, scrie; *write, love*.

## II.

Dumniata știi, prietena mea, că până la 1872, eu nu ți-am ascuns nici o taină. Dacă nu ne-am iubit, deși liberi, e, poate, fiindcă între noi eră prea multă înrudire de sentimente, prea multă potrivire de idei și prea multă înfrățire de caractere, și iubirea noastră ar fi fost un fel de nelegiuire. Aceasta-i pricina ciudată a ne iubirii noastre, pe care-o gășirăm odată, împreună. Fără îndoială, că nu eră singura. Mai gășisem și altele, dumneata și eu. Firește, nu mă voi atinge de-ale dimitale; îți mai amintești însă de visul pe care ți-l povestii, chiar în iarna anului 1872, într'o seară, când eram singuri, și când ți-adusesem o carte ciudată: „*Du sommeil et des rêves*”? Poate că nu ți-l mai amintești. Ciudățenia visului stă într'aceea că l-am avut de două ori, la un răstimp de nouă ani. În cea dintâi tinerete a mea, am cetit poetica legendă germană, în care-i vorba despre un puț așa de adânc, încât nici ochiul și nici vreun alt instrument omenesc nu putea să străbată până la luciul apei din fund. Iată însă că vine un cântăret, poposește pe ghizduri și prinde să cânte încet; apa începe să tresară; trubadurul cântă înainte, cântă mereu; apa se suie puțin câte puțin, se înalță tot mai mult, până ce luciul ei se ivește în gura puțului. Noaptea următoare, visai că mă săltam din adâncimile unei prăpastii, prin puterea tainică a unui glas fermecător, care venia de sus, șoptindu-mi cuvinte neînțelese, într'un accent strein. Mă trezii plângând, în prada unui zbucium care ținu câteva ceasuri, stăpânit de această convingere nebună, cum că glasul auzit în vis ar fi fost aceea, rechemându-mi în minte, cât puteam mai lămurit, timbrul lui ciudat, și tremurând de teamă ca nu cumva să-l uit. Și îl uitai într'adevăr, îl uitai repede; n'am uitat însă visul, și nu-mi putea ieși din minte gândul, că acela a fost un vis prevestitor, o tainică revelațiune a Dumnezeirii.

Nici un glas femeiesc, pe urmă, n'a putut să-mi recheme glasul acela din vis; în luna lui Ianuarie însă, 1872, în timpul unei convalescențe, avusei din nou acelaș vis, și din nou auzii dulcele glas, cu accent strein. Opt, sau zece zile în urmă, am venit la dumneata și ți-am adus cartea: „*Du sommeil et des rêves*”.

E peste putință, cred, ca dumneata să fi uitat turburarea și neliniștea mea din seara aceea. S'ar putea întâmpla, ca eu să fiu mistic din firea mea și înclinat să cred în niște puteri ascunse ale spiritului omenesc, în niște legături tainice ale spiritului nostru cu suprafirescul; e foarte adevărat, că înainte de Ianuarie 1872, făcusem de două ori, nu în vis, încercarea unor asemenea legături directe: una la douisprezece și alta la paisprezece ani. Întâia oară, simții cutremurare și groază, deși fu o prevestire veselă; atât eră de nou pentru mine acest gând, și atât de neașteptat și de lămurit fu glasul lăuntric care-mi vorbi. Prevestirea mi se adevăra, șaisprezece ani în urmă. A două oară, nu mai fu vorba de prevestiri, și numai în viața de-apoi voi ști, dacă a fost numai un delir al sufletului, sau într'adevăr a fost glasul unui alt spirit, cum am crezut și cred, și cum e scris într'o carte a mea. Eră prin urmare lucru firesc, ca întipărirea celui de-al doilea

vis să rămâie foarte puternică în mine. Credeam acum în ființa reală a glasului auzit, cu mai multă tărie, decât cum crezusem întâia oară; credeam într-o înrâurintă priincioasă și puternică ce-ar fi trebuit să aibe odată asupra mea, persoana aceea care-mi vorbise astfel. Îți poți închipui neliniștea mea, dumneata, care știi în ce stare m'ai găsit în Ianuarie 1872. Mă socoteam atunci legătuit, și poate pentru totdeauna. Când mă gândesc la obârșia și la felul acelei legături, un zimbet amar mi-alunecă pe buze, compățimesc pe doamna, mă compățimesc și-mi bat joc de mine însumi. Despre această legătură, s'au răspândit prin lume svonuri greșite, și nu fac rău, cred, dacă voi căută să scriu aici ceva despre ea. Dumneata știi, că eu cunoșteam de mult pe această frumoasă și cuminte doamnă, căreia lumea-i dădea un amant, înainte ca legăturile noastre să fi devenit mai strânse. Mă duceam câteodată la ea, și deseori ne întâlneam chiar în societate. Credeam că-i sunt indiferent și nu-i arătam și eu decât indiferență; nimeni însă, ca ea, n'avea darul să-mi pună în joc toată puterea spiritului meu batjocoritor. Într-o seară, la teatru, am prins-o de două ori cu fața îndreptată spre mine, și a doua oară, înainte de-a se întoarce în altă parte, a stărut câțva timp cu ochii în privirea mea.

Mi se părû că inima mea e puțin cam atinsă; dar poate că nu erau decât nervii deșertăciunii și ai curiozității cari îmi pricinuiau această bătaie a inimii. Am stărut și am dobândit iarăși de câteva ori privirea ei. După aceea, i-am făcut o vizită în lojă. În tot timpul șederii mele, a avut fața de mine o atitudine cu totul nouă, și m'a învrednicit, chiar în prezența celorlalte persoane, cu niște semne de curtenire atât de izbitoare, încât mă simțiam foarte încurcat și foarte stânjenit. Întorcându-mă acasă, aveam credința că sunt

îndrăgostit de ea, și, tot deodată, că trebuie să i-o mărturisesc. Mi-am îndeplinit această datorie imperioasă după două zile. Eră vorba de o femeie măritată, și greșala mea cea mare de atunci e că m'am lăsat învins, nu de puterea unei iubiri adevărate, ci de umbra deșartă a iubirii. Mi-a răspuns că vorbele mele au mahnit-o adânc, și, spre marea mea uimire, a adăogat, că ea observase de multă vreme această simpatie a mea și că nici ea nu putea să-mi ascundă oarecare pornire pentru mine, dar că ține foarte mult să nu mai vorbim niciodată despre acest lucru. Eră hotărâtă să nu-și calce îndatoririle sale de soție, și de, aceea, mă sfătui să-mi înăbuș iubirea mea, care până acum nu putea să aibe rădăcini adânci; în chipul acesta, vom putea, mai târziu, să ne bucurăm în pace de-o prietenie curată și intimă, de care poate că amândoi avem trebuință.

Observai atunci, cu groază, cum că n'o iubiam de loc, atât de mult m'au răcit aceste vorbe ale ei; am avut impresia c'am căzut prostește în mrejele unei femei cochete și viclene; cu toate astea însă, dintr'un falș simțământ de onoare, n'am primit drumul de scăpare pe care mi-l arată ea, și, urmând să mint și mai departe, i-am răspuns că nu mă pot mulțumi numai cu prietenia ei. Știe Dzeu, dacă am fost pedepsit din pricina unei asemenea josiicii, când i-am mărturisit-o, tremurând, la *Elle*, împreună cu toate greșelile și cu toate ticăloșiile mele, care mă făceau nevrednic de această înaltă și aleasă iubire.

Un cuvânt desmierdător, șoptit încet, și o sărutare a buzelor ei, mi-au primenit sufletul, întocmai cum ne primenește unda nemărginitului, care străbate uneori sufletul nostru, în urma unei rugăciuni. Acum însă, nu mai simt nici durere, nici rușine, fața de acest trecut.

urmează. —

## FLORI DE-O ZI

### ROSTUL FAMILIEI

Mă uit la mișcarea de pe străzi, stau și privesc dinaintea vitrinelor mari, mă bucur de farmecul neînțele al minunatelor nimicuri înșirate frumos pentru ochiul naiv al copiilor, — și simt, din tot ce mă înconjoară, apropierea sfântă a celor mai sfinte sărbători. Câteva zile numai, și vom intra în marile sărbători ale Crăciunului. Firele de beteală care sclipesc printre ramurile unui pom de Crăciun, feluritele jucării menite să ferească atâtea și-atâtea suflete de copii, cărțile cu chipuri care cuprind în ele o literatură, simplă și ușoară, cu tâlmăciri naive pentru simțirea micilor cetitori, — toate astea îmi trezesc în minte casa părintească, viața intimă care se desfășoară înlăuntrul casei părintești, rostul moral pe care-l are familia în întocmirea sufletelor noastre.

Două preteni se 'ntâlnesc la un colț de stradă.

— Ce faci de sărbători? Te duci acasă?

— Da, da... mă duc, — și-n fața

lui strălucește o mare bucurie, rostind cuvintele: *mă duc*.

— Dar tu, te duci?

— Eu... nu mă duc, — și fața lui se înorează ca de-o nesfârșită părere de rău, rostind cuvintele: *eu nu mă duc*.

Ce mare înțeles cuprinde cuvântul acesta: *casă!*

Toți câți ne mișcăm în vâltoarea de pe străzile orașului, toți suntem niște oameni, cari odată, de mult, am plecat *de-acasă*.

Trebuințele aspre ale vieții de azi ne-au îndepărtat pe fiecare de vatra sfântă a casei noastre, și ne-au aruncat în vâlmășagul cumplit al goanei după noroc.

Anii trec, unul după altul, și vine-o vreme când mulți dintre noi nu mai avem fericirea să putem spune c'avem și noi: *o casă*. Ne trezim dintr'odată oameni aruncați în voia vântului, fără nici o legătură morală cu societatea în care ne mișcăm. Suntem niște sărmane albine pribege care și-au uitat, sau și-au pierdut stulul dător de disciplină pentru nenumăratele energii adunate în jurul lui. Ne sbuciumăm și ne frământăm, fără să avem în viața noastră un punct statornic care să întărească ne-

conținut și să îndrepteze silințele fiicăruia. E o nefericită întorsătură a vremilor de față, în care omul se mișcă desfăcut de ori și ce legătură cu familia. Uitați-vă bine, și veți băga de samă că în societatea de azi se vedește tot mai mult tendința de fărâmare a familiei, tendința de-a împrăști pe oameni în cele patru vânturi, lăsând să stăpânească pretutindeni, cu toată asprimea ei, marea luptă pentru existență. Din cea mai fragedă vârstă, copilul e scos din sinul familiei și trimis aiurea: la oraș, după carte, în lume, după noroc, — încât în alcătuirea sufletească a unei societăți, familia începe să nu mai existe ca element răspunzător.

— Cum i-o fi norocul..., — zice tatăl din pragul casei, uitându-se după copilul lui pe care-l trimite 'n lume. Și copilul se duce, rătăcește prin toate 'mprejurările unei vieți sbuciumate, pentruca 'n câțiva ani să ajungă un om desrădăcinat din adâncimile morale ale societății, un om care luptă din greu pentru trebuințele gurii, lipsit de ori-și-ce năzuință mai superioară.

O puzderie de oameni mișună în mijlocul nostru, fără ca oamenii aceștia să fie ai noștri, ai societății

noastre. Nu sunt ai nostri, pentru că ei n'au sorbit niciodată din ceea ce e mai sănătos și mai trainic în avuția morală a societății noastre. Sunt niște sârmani expulzați, înainte de vreme, din lumea temeiurilor morale pe cari se razimă și din care se hrănește o societate. Din desvoltarea lor sufletească, lipsește cu desăvârșire înrăurirea tradițiilor care să păstrează 'n familie, înrăurirea morală a ochiului de mamă, înrăurirea educativă a autorității de tată, înrăurirea unei cărți tălmăcită 'n atmosfera morală a unei familii. Vedeți? Oamenii aceștia, cari niciodată 'n viața lor nu s'au supus ca fii, și n'au poruncit ca părinți, oamenii aceștia contribuiesc la împuținarea energiei morale dintr'o societate. Ei aduc între noi lipsa de tărie a caracterelor, lipsa însușirilor de jertfă, lipsa de suflete bine închegate.

Dacă atunci când zicem familie, înțelegem un depozitar de tradiții, o îngrămădire de experiență, un centru de învățături sfințite prin viața celor morți, o adunare de puteri morale, — apoi trebuie să recunoaștem cu toții, că, în vremile de azi, familia nu mai are de loc înțelesul acesta mareț.

Avem din belșug o educație de stat, o educație oficială, dar n'avem o creștere datorită înrăuririlor îndelungate din familie. Tendința de emancipare timpurie, caracteristică timpului nostru, ne aruncă pe toți în grija oficială și rece a Statului, dela care primim un *suflet* și cerem un *viitor*. De aceea, în suirea sufletească a celor mai mulți dintre noi lipsește vigoarea morală, lipsește continuitatea de desvoltare, lipsește preciziunea năzuințelor, lipsesc însușirile acelea care fac dintr'un om o putere bine fixată în marea organizație a forțelor noastre naționale.

*Desrădăcinați*, — cum le-a zis scriitorul francez Maurice Barrès, *copii ai nimănu*, — cum le-a zis poetul Goga, într'unul din articolele sale de analiză morală a societății românești din Ardeal, — iată produsele sufletești ale vremii de față, din care începe să lipsească rostul educativ al familiei.

*Aici*, prin urmare, trebuie să ne îndreptăm foată grija noastră, întrebuințând și folosind toate mijloacele prin care am putea să redăm familiei marele ei rost moral în creșterea noastră sufletească.

Sprrijinind revistele menite să adune laolaltă elementele unei familii, întocmind o literatură care să sporească bucuriile morale dintr'o familie, luptând pentru păstrarea acelor moravuri străvechi pe care se razimă

alcătuirea vieții familiare și cultivând sentimentul de răspundere al părinților față de soarta sufletească a copiilor lor, vom izbuti să punem stavilă tendinței de fărâmare și de nesocotire a rostului educativ pe care trebuie să-l aibe familia în sinul societății noastre.

Altfel; fără să simțim, ne vom trezi odată și odată cu dărâmarea celui mai sigur mijloc de întărire morală a neamului nostru, *familia*.

D. TOMESCU

\*

## DRUMUL CULTURII...

Regele Angliei s'a dus în India, să pună pe fruntea regală strălucitoare coroană împărătească a acelei țări, care-și varsă toată bogăția și tot belșugul în buzunarele Angliei. S'a dus întovărășit de regină și de o suită aleasă, cum numai domnitorii au în jurul lor. Corabia săptămâni întregi a despicat valurile mării și în drumul ei a fost așteptată la hotarele țărilor, pe unde a trecut, de trimișii acelor domnitori cari stăpânesc peste ele, cu mult alaiu și cu multă strălucire. Și nu știu cum, noi nu vedem în mersul acesta un capriciu al unui om, fie acela chiar împărat, ci cu totul altceva. Vedem focul, lumina orbitoare a culturii, care străbate prin cele mai ascunse colțuri ale lumii. Dacă vrem să fim scrupuloși, putem zice și mai precis: a *culturii europene*, care cucerește și robește tot ce-i stă în cale. Sute de mii de oameni, cari trăiesc încă în era copilăriei, s-au închinat înaintea reprezentantului culturii acesteia, a regelui *Gheorghe V.*, și 'n special al *Angliei*. E aceasta repetiția unei vechi povești, care a fost gravată cu sânge pe paginile istoriei universale, iar acum se scrie cu aur! Odinioară Orientul ni-a trimis încoace povoii neamurilor crude, pline de putere, de o uriașă forță brută, și lovitura ce ni-au dat-o a fost simțitoare. Dar cultura a învins. Le-am asimilat pe deoparte, iar pe de altă parte le-am izgonit dintre noi și deși învinși, totuș am rămas învingători.

Aceeaș poveste, se repetă acum, dar cu o mică schimbare: mergem noi spre Orient. Mergem, dar nu în chiote de larmă de luptă, și în sunete de famfară, ci sub masca culturii, care supune tot și asimilează, ori ucide.

Drumul regelui Angliei în India ne deschide în fulgerarea unei clipe larg porțile minții, și vedem izbânda singurei arme azi biruitoare: *izbânda culturii*. Gem în depărtata Indie milioane de oameni, înconștii de forța

uriașă ce zace în ei și blânzi ca mieii, întimpină cu osana pe acela, care pe nedrept, dar în numele culturii își stăpânește. E cea mai clasică dovadă, că astăzi porțile iadului nu cu baroasele se sfarmă, ci numai și numai cu *mintea*, cu *cultura*. Ești superior în cultură cutărui popor, îl stăpânești, ți-e superior el, te stăpânește!

Nu numărul hotărește azi, cu atât mai puțin forța!

Și mintea mi se duce și mai departe. Văd India peste zeci de ani. Oamenii emancipați, conștii de puterea și de menirea lor și nu știu cum mi se pare, că aud și un zgomot înfiorător. Temeliile puterii engleze se surpă: a *învincis cultura*, se văd *roadele culturii*, se *desrobește un popor!* Din lanțurile grele, face spăzi și acela care sute de ani l-a supt în numele culturii biruitoare, îi dă peste mâni cu spada și cu mânia omului cult, dar răzbnător! O, Anglie, îți sapi fără de voie mormântul!

S. B.

\*

## SCRISOARE

### CĂTRĂ O FATĂ TINĂRĂ

Draga mea! Te plângi mereu, neștiind ce să faci și căruia dintre tinerii, cari te încunjoară să-i întinzi mâna!

Întrebarea ta, care e oare cel mai bun și cum are să fie, un bărbat bun, e un „ce“ prețios, cătră care să îndreaptă toate visele tinerilor fete; căci acel ideal — adecă un bărbat bun — îți înfrumusețează existența, zilele cele mai triste, le transformă în zile de veselie, iar prezența lui, alină orice supărare.

Dar cum s'ar putea, recunoaște acel ideal? Cari sunt virtuțile, cari îl disting de ceilalți bărbați și cum poate ști tânără fată, că a dat peste cel mai bun bărbat? Dacă am lăsa fiecărei femei grija, de a descrie pe cel mai bun dintre bărbați, am avea tablouri foarte diferite. Unele n'ar considera decât iubirea, altele ar nimici autoritatea, fiecare dând mai multă însemnătate cazului ce-i convine ei mai mult.

Eu draga mea, sânt de părerea că, cel mai bun bărbat, este înainte de toate, un om cinstit, incapabil de a comite o faptă urată. În conștiința lui, să se găsească o putere și o liniște, cari să fie pentru soție, un sprijin puternic, să aibe caracter firm, ce se insuffle curaj sufletului nostru. Trebuie ca spiritul lui, să fie copt de esperiența vieții, ca să fie vrednic să conducă la rândul lui ființele puse sub îngrijirea și conducerea sa.

Căci ori ce s'ar zice, bărbatului se impune mari și grele sarcini. El nu poruncește ci conduce, nu-și ia dreptul de a regula totul, în voia capriciului său, ci își ia datoria de a conduce, cu o mână sigură, barca căsniciei. El decide, după ce s'a consultat cu soția sa; caută ca din voința ambilor, să formeze una singură.

Un bărbat bun își iubește soția, în mod absolut, cu toate defectele ei, dacă le are. El trebuie să aibe cunoștința de aceste defecte, (repet, dacă există!) pentru a le căuta să le coriagă. Severitatea lui trebuie să fie îngăduitoare și părințească; căci astfel de iubire, cred că inspiră femeii stimă și respect.

Cel mai bun dintre bărbați nu se mulțumește numai cu o iubire pasivă; el se ocupă mult de soția sa, de sănătatea ei și de dorințele ei.

Sub pretext de iubire, bărbatul nu trebuie să exercite asupra soției sale un control gelos, ci ca un prietin, inima lui devotată să împrăștie toate supărările și sufletul lui bun să înțeleagă toate tainele. Ca un părinte, să fie sprijin slăbiciunei noastre femeiești.

Un astfel de bărbat, nu e oare cel mai bun dintre soți?

Cugetă-te și dacă găsești vreunul, care să se apropie de acest ideal, fie numai prin câteva trăsături, întinde-i mâna, draga mea, și mulțumește Atotputernicului că ți-a dăruit un așa scump tezaur.

Cu drag, a ta prietină  
*Angelica.*

\*

## CUM POTI CÂȘTIGĂ MILIOANE?

La întrebarea aceasta a răspuns miliardarul american *Carnegie*, ziaristului, care i-o pusese, următoarele:

Așa le poți câștiga, cum câștigă la alergările de cai premii, un cal. Nu acela câștigă, care a fugit aproape așa de bine, ca celalalt, ci acela, care cel puțin cu un cap a fugit mai bine. Acesta e secretul la toate. Tinerii, cari se aplică azi pe cariera comercială, nu mai pot străbate ținându-se de principiul învechit, că: *mi-am făcut datorința*. Azi trebuie cu mult mai mult să facem, decât datorința. Fiecare trebuie să cugete cu capul propriu. Tinărul, care cu-tează să spună șefului părerea sa, și îndrăznește să-i dovedească, că să pricepe mai bine ca el la afacere, acela fără îndoială impune. Și dela asta depinde cariera, norocul și toate! Trebuie să știi să impui! — Mai e apoi și întâmplarea. Într'o zi, să zicem, că șeful e bolnav, și tinărul

ampliat fără de însămnătate, îi duce acasă posta să iscălească una alta. Întâmplarea aduce cu sine, ca tinărul acum să se întâlnească cu fata șefului: cunoștința, dragoste, și-i gata cariera. Și așa se pot câștiga milioane — a zis miliardarul *Carnegie*, zimbând șiret și adaugând: căci să credeți Dle, o fată pentru că e bogată, poate fi și îndrăgostită.

\*

## VALOAREA CĂRȚILOR

În cercul nostru de viață suntem cam departe de a ști valoarea cărților și neprețuitul folos, ce ni-l poate aduce o bibliotecă bine îngrijită și bine înzestrată. În timpul mai nou ne bucură tocmai pentru aceasta faptul, că vedem cum cărturarilor mai cu dare de mână caută să-și înfiripeze câte o bibliotecuță, pe care mărindu-o an de an, pot să o facă cu vremea din ce în ce mai măricică. Altcum e însă în alte țări. Bibliotecile de casă nu lipsesc nicăiri în aceste locuri și oamenii bogați, par'că nu ne vine a crede, cheltuiesc sume enorme pentru ca să poată câștiga pentru biblioteca lor cutare sau cutare carte mai veche, care nu se prea află în folosință. În Londra deunăzi s'a vândut la meza cărțile din colecția *Huth* și din prilejul acesta au venit sute de bogătași americani, cari doriau mai ales să pună mâna pe câte o bibliotecă editată de mult. Prețul cu care s'au cumpărat cărțile la licitația aceasta, s'au urcat la prețuri însușite, decât cheltuiuse pentru ele *Huth*. Un *Apocalips*, pe care îl scriseră în veacul al XV., pe seama surorii regelui *Eduard* al IV., cu numele *Margareta*, l-au cumpărat cu 80.000 de coroane, iar *Huth* îl cumpărase la vremea sa cu 1000 de coroane. Pentru un *Antifonariu* tot din veacul al XV. s'au plătit 10.000 de coroane, pentru cartea *Orlando Furioso* alui *Ariosto* 300 de coroane, iar pentru *Ars moriendi* 36.000 de mii. În două zile au încurs pe cărțile vândute 365.000, pe când *Huth* abia cheltuiuse pentru ele vreo 30.000.

0 0 0

## RÂNDURI MĂRUNTE

DESPRE „ALMANAHUL SCRIITORILOR DELA NOI“

revista „*Curierul Liceului*“, scrie:

Domnul *Sebastian Bornemisa*, editorul acestui „almanah“ este student în filosofie. Studiile sale însă nu l-au împiedecat, din potrivă l-au îndemnat ca să se scoboare din domeniul teoriilor pe cel al faptelor

întemeind în Orăștie o „*Librărie Națională*“ și cel mai însemnat institut de editură de peste munți, care dacă încă nu să poate măsură cu al sasului *Krafft* din Sibiu, fiind prea nou, are marele merit, că este o întreprindere națională, căreia îi dorim cel mai desăvârșit succes.

Entuziastul student stă în bună înțelegere cu părintele *I. Moja*, în a cărui tipografie să tipăresc cărțile editurii dlui *Bornemisa*.

Părintele *Moja* redactează și susține de mulți ani ca mari jefte foaia politică „*Libertatea*“, care a adus neprețuite servicii cauzei naționale a Românilor de peste munți, „*Foaia Interesantă*“, foaia economică „*Tovărășia*“ și una umoristică, „*Bobârnacii*“.

Ca un început, „*Librăria Națională*“ din Orăștie a editat revista literară „*Cosinzeana*“, despre care am vorbit în revista noastră și acest „almanah al scriitorilor“. Cetim că a mai editat acum în urmă un volum de „*Amintiri*“ al d-lui *Al. Ciura* volum pe care încă nu l-am văzut.

„*Almanahul scriitorilor dela noi*“ este o lucrare de cea mai mare însemnătate. Pentru prima oară sunt strănși la un loc într'un mănunchiu scriitorii de peste munți, cu fotografiile lor, cu notițe biografice și cu bucăți inedite.

Cu această ocazie iese mai mult în evidență cât de mult datorăm și în domeniul literelor fraților noștri de peste munți.

Scriitorii *G. Coșbuc*, *Goga*, *Agârbiceanu*, *Ciura*, *Iosif*, *Chendi*, *Gașpar*, *Dulfu* și alții sunt de peste munți, unii dintre dânsii veniți mai de mult la noi unde scisul românesc să prețuia mai mult ca la dânsii acasă, la București „unde răsare soarele României“, de unde se împart gloriile și razele de lumină în toate părțile.

Acum lucrurile s'au schimbat, scriitorii de peste munți pot sta foarte bine la dânsii și se pot face cunoscuți fără să-și mai părăsească locul de naștere, unde mai mult ca ori unde se simte nevoie de forțe luptătoare pentru triumful neamului. Se cunoaște în această privință duiosă scrisoare a lui *Iosif* către *Goga*, publicată de curând.

*Goga*, *Agârbiceanu* și *Ciura* fără să li avut nevoie să vie la București sunt cunoscuți astăzi prefurfindeni unde locuiesc Români. Stând peste munți au putut lucra mai cu folos, la desăvârșirea unității culturale prin trimiterea de scrieri și de peste munți la noi în Regat, dând în felul acesta puțința în-

ființării unui institut de editură românească care să le tipărească pe loc lucrările, ca să nu mai fie nevoie de aducerea lor cu atâta greutate dela edituri din țară.

Afară de literați, ni se mai fac cunoscute prin acest „Almanah” nume și figuri de neobosiți cercetători și inițieri ca Dr. Iosif Popovici, docent de l. română la universitatea din Budapesta, Dr. Sextil Pușcariu, profesor pentru filologia romanică la universitatea din Cernăuți, Dr. Nicolae Bălan, Dr. I. Lupaș, Dr. C. Lacea, economistul V. C. Osvadă; din operele fiecăruia se dau câte ceva.

Regretăm că lipsește chipul fânărului de bine care este dl Sebastian Bornemisa.

La sfârșitul „Almanahului” se scrie despre presa de peste munți. Ni se dă, în fotografie, frontispiciile ziarelor, istoricul lor și — semnul de onoare, că și-au apărut neamul — anii de închisoare și amenzi ce au suferit fiecare.

De acolo aflăm de ziare economice, de ziare de interes local, de foi literare și chiar de cele umoristice, cu tirajuri care se dovedesc că sunt cetite și că ziarele sunt mai răspândite în pătura țărănească din Ardeal de cât la noi.

„Almanahul” are și o parte calendaristică, putând înlocui cu succes orice alt calendar.

Tiparul și ilustrațiile sunt îngrijite. Volumul, foarte elegant, face cinste bibliotecii oricărui bun Român.

Din toate punctele de vedere, ca și din cel informativ „Almanahul scriitorilor dela noi” este un dar frumos pe care librăria din Orăștie îl face lumii românești. El înseamnă un pas mare spre progres în viața literară de peste munți; pentru editor este un pas fericit și norocos îi dorim!

Dea Domnul ca lucrurile ce vor urma, să-i semene!  
Z. B.

#### ALECSANDRU CIURA: AMINTIRI

„Vieța Românească” din Iași scrie un elogios articol la adresa dlui *Alexandru Ciura*, din prilegiul apariției volumului de nuvele: *Amintiri*, pe care l-a edat „*Librăria Națională*” din Orăștie. Reținem următoarele rânduri:

„În sfârșit iată unul „adevărat!” D. Alexandru Ciura nu „compune”, ci scrie fiindcă are ceva de spus. Între elementele deosebite ce alcătuiesc frumusețea unei opere de artă, noutatea, adică faptul de a-ți deștepta senzații ne mai încercate până atunci în alte opere artistice, este fără îndoială elementul cel mai statornic și mai caracteristic, și opera dlui Ciura este nouă, ne trezește senzații nouă și ne desfășură aspecte nouă ale vieții...

„Nu e violent și somptuos, dar nu e nici sentimental și dulceag, e calm și cumpănit. Un colorit liniștit și nuanțat în stilul său, o lumină egal răspândită peste toată scrierea și o mare ușurință și îndemănare în mănuierea frazei și a limbii, care poartă frumos cuvintele dialectale, așa de nesuferite și aspre la cei ce nu le știu nici pune, nici alege cu șart”.

#### DESEMNULE DE PE COPERȚĂ

e făcut de dl *Dariu Pop*, învățător-director în Sisești, căruii îi aducem sincere mulțumiri.

#### SOLIA SATELOR

e numele unei noi foi populare, ce va apărea la Cluj dela Anul-nou. Se anunță cu cele mai frumoase gânduri și-i dorim să izbândească.

#### BĂLĂIOR ȘI TĂMĂIȚA

povestea ce o reproducem la „*Spicuri literare*” e din volumul „*Bălăior și Tămăița*”, care a apărut în editura „*Librăriei Naționale*” din Orăștie. Prețul unui exemplar 60 bani, franco.

Am primit la Redacție:

„*Nașterea lui Cristos*”, misteriu sau dramă religioasă în versuri, în 5 acte, cu choruri pentru 4 voci mixte, prelucrată și întocmită după scrieri vechi și noi de *Iuliu Birou*, învățător primar, etc. Prețul unui exemplar 40 bani.

„*Hora Coriștilor*”, cântec de joc, pentru cor bărbătesc, compus — din motive populare, cu text potrivit — de *Iuliu Birou*, învățător și cantor primar, etc. Prețul 1 coroană.

„*Hora*”, pentru pian, de *Ionel Harșia*, bursier al „*Societății pentru fond de teatru*”, elev la conservatorul din Viena. — Prețul unui exemplar cor. 2'20, franco. Se poate comanda la „*Librăria Națională*”, Orăștie.

## Scrisori dela Redacție

### Sărbători fericite

dorim tuturor colaboratorilor, abonaților și cetitorilor noștri.

#### AVIZ

La numărul acesta am adaus mandat postal, ca onorații noștri abonați să binevoiască a-și renouă abonamentele. Cei, cari nu doresc să mai aboneze revista, sunt rugați să ni-o retrimită, ca să le ștergem adresa.

= Nouii abonați, numerii de probă ai „*Cosinzenii*” legați în un volum, îi pot comanda pentru cor. 1'20, tot cu acest mandat.

D. P. Mulțumim pentru ghicituri și cîndă. Aceasta n'o putem folosi însă, pe deoparte, că n'avem loc, iar pe de altă parte, că nu suntem aranjați și pentru note. Cu stimă.

Traian V. Țăranu. Ne-a sosit prea târziu, după numărul 5 apăruse. Acum nu mai are înțeles s'o publicăm, deoarece s'a scris despre aceasta destul de amănunțit în ziare. Regretăm.

Costea Gruie. Una, care a fost mai reușită, am predat-o „*Foii Interesante*”, ca s'o publice. Noi n'avem loc.

V. Georgini E interesantă, dar nu e pentru revista noastră. Partea folkloristică îi dă farmec. Astfel de lucrări publică revista „*Ion Creangă*”. Trimite-o acolo.

L. Mai scrie, dar numai când simți că ai ce. La tot cazul însă, nu mai scrie așa:

„Eu plec nebun în lumea largă  
„Și bat câmpii și văi întinse...”

E prea de timpuriu să bați câmpii, când vieța e atât de frumoasă, dacă știi să muncești. Și dta, muncește!

I. T. Slabă. Păcat de hârtie.

Angelica. Mulțumim. Mai publicăm, dacă trimiți în genul acesta.

G. E. Ne ceri un răspuns mai amănunțit. Ce să răspundem? E doar atât de greu să mulțumești pe oameni cu răspunsuri. În versuri ai rânduri isbutite, dar e și multă pleavă. Ne face impresia, c'ai citit mult, îndeosebi poezii, așa că e plin de frânturi de versuri capul dtale. Mai scrie, dar nu trimite tot ce scrii, la gazetă.

P. D. Vorbe înșirate, fără duh și fără vieță. Ici coala greșeli de limbă și de ortografie. N'am putut descoperi nimic în „*novella*” dtale, ce să ne îndreptățească să te'ndemnăm să mai scrii.

## GHICITURI ILUSTRATE

Ghicitura ilustrată din numărul ultim a deslegat-o: Dna Maria Moța, Orăștie; Achim Miloia, Caransebeș și Pop Mircea, Blaj. Deslegarea e următoarea:

În fereastra despre mare  
Stă copila cea de crai.

Deslegarea acesteia de acum să ni se comunice până în 12 Ianuarie n. Între abonații noștri, cari o deslegă, sortăm premii trei cărți.



## BIBLIOGRAFIE

La „**Librăria Națională**“ din *Orăștie* — *Szászváros*, se pot comanda următoarele cărți:

|   |          |
|---|----------|
| Dr. Bianu: Dicționarul de casă, . . . . .               | Cor. 14— |
| Onițiu: Din cele trecute vremi, . . . . .               | 2—       |
| Rotica: Poezii . . . . .                                | 2—       |
| Goga: Insemnările unui trecător . . . . .               | 3—       |
| Câmpeanu: Roadele milei creștineștinești . . . . .      | 3—       |
| E. Bougand: Mama sf. Augustin . . . . .                 | 3—       |
| G. du Maurier: Trilby (roman) . . . . .                 | 1'50     |
| V. Cathrein: Concepția catolică despre lume . . . . .   | 2—       |
| Dr. M. E. Cristea: Iconografia, . . . . .               | 5—       |
| Viora din Bihor: Viorele . . . . .                      | 2—       |
| Florantin: Anecdote . . . . .                           | 0'50     |
| Cotruș: Poezii . . . . .                                | 1—       |
| V. E. Moldovan: Raze de lună (nuvele) . . . . .         | 1—       |
| Dr. Erdélyi: Manual pentru usul necroscopilor . . . . . | 1—       |
| G. Todica: Palavre . . . . .                            | 0'50     |
| V. Bontescu: Poezii . . . . .                           | 1—       |
| M. Baiulescu: Herman și Dorothea (trad.) . . . . .      | 0'80     |
| V. C. Osvadă: Băncile populare din România . . . . .    | 1—       |
| Iorga: Oameni cari au fost . . . . .                    | 3—       |
| Iorga: Balada pop. rom. . . . .                         | 0'20     |
| Iorga: Războiul din orient . . . . .                    | 1—       |
| Iorga: Partea Românilor din Ardeal și Ungaria . . . . . | 0'30     |
| Iorga: Generalități cu privire la stud. ist. . . . .    | 1'50     |
| Iorga: Sărbările de Blaj . . . . .                      | 0'30     |
| Iorga: În era reformelor . . . . .                      | 2—       |
| Iorga: Ceva despre Ardealul românesc . . . . .          | 0'60     |
| A. Culea: Invățământul despre natură . . . . .          | 3'50     |
| Codru Drăgușan: Călătoria unui Ardelean . . . . .       | 1'50     |
| A. Stahl: Bucureștii ce se duc . . . . .                | 2'50     |
| E. Elefterescu: Cartea neamului . . . . .               | 2—       |
| Predicile metropolitului A. Ivireanu . . . . .          | 1—       |
| Sărbătorirea lui Nicolae Iorga . . . . .                | 0'40     |
| Un mănunchiu de colinde . . . . .                       | 0'30     |
| Vlahuță: În vâltoare . . . . .                          | 2'50     |
| Rădulescu Codin: Cântece populare . . . . .             | 1'80     |
| Becescu Silvan: În fața morții . . . . .                | 1'50     |
| John Stuart Mill: Robia femeii . . . . .                | 1'50     |
| G. Renard: Este omul liber? . . . . .                   | 1'50     |
| Matilda Poni: Poezii . . . . .                          | 2—       |
| Onu: Versuri pentru copii . . . . .                     | 0'50     |
| Candrea: Porecele la Români . . . . .                   | 1—       |
| Anghel Iosif: Cometa . . . . .                          | 1—       |
| D. Girard: Filocsera viei . . . . .                     | 0'50     |
| Urechia V.: Legende române I—II . . . . .               | 7—       |
| Negruzzi: Aprodul Purice . . . . .                      | 0'60     |
| Odobescu: Mihnea Vodă cel rău . . . . .                 | 0'50     |
| Culegere de fabule . . . . .                            | 0'60     |
| Dositheiu: Vieța sfinților . . . . .                    | 0'40     |
| Cazaniile lui Varlaam . . . . .                         | 0'90     |
| Antin Ivireanu: Didahiile . . . . .                     | 0'40     |
| Negoescu: Poezii populare și balade . . . . .           | 0'85     |
| Coresi: Psaltirea . . . . .                             | 0'45     |
| Paremiile lui Solomon . . . . .                         | 0'40     |
| Cartea lui Iov . . . . .                                | 0'45     |
| Omagiu lui T. Maiorescu, 662 pag. . . . .               | 4—       |
| Irsik: Orzul și cultura sa . . . . .                    | 1—       |
| Poezie, Proză, culegeri din „Convorbiri I.“ . . . . .   | 1'50     |
| Naum: Popestea vulpei . . . . .                         | 3—       |
| Mic atlas de istoria naturală . . . . .                 | 4—       |

|   |      |
|---|------|
| Schopenhauer: Aforisme . . . . .                    | 3—   |
| Onciul: Istoria României . . . . .                  | 1—   |
| Caraiivan: Povești de pretutindeni . . . . .        | 2—   |
| St. O. Iosif: Poezii complete . . . . .             | 2'50 |
| Andersen: Povestiri . . . . .                       | 2'50 |
| Olanescu-Ascanio: Poezii . . . . .                  | 2—   |
| Olanescu-Ascanio: Ode, epode . . . . .              | 3'50 |
| Strin: Din sărmana mea grădină, poezii . . . . .    | 1—   |
| Carmen Sylva: Vrăjitoarea . . . . .                 | 1'50 |
| „ . . . . . În luncă . . . . .                      | 1'50 |
| „ . . . . . Pe Dunăre . . . . .                     | 1—   |
| „ . . . . . Poveștile Peleşului . . . . .           | 1—   |
| Nottara: De dincolo de moarte . . . . .             | 3—   |
| Negruzzi: Păcatele tinerețelor . . . . .            | 1—   |
| Mircea Rosetti: Nuvele . . . . .                    | 1—   |
| D. Alessiu: Cultura legumelor . . . . .             | 2'75 |
| D. Alessiu: Cultura arborilor roditori . . . . .    | 2'25 |
| D. Alessiu: Creșterea paserilor domestice . . . . . | 1'50 |
| Corbu: Ad Astra . . . . .                           | 2—   |
| T. Mera: Din țeri streine . . . . .                 | 2—   |
| Bălăior și Tămăiță: 15 povești . . . . .            | 0'50 |
| Guy de Maupassant: Inima noastră (roman), . . . . . | 2'50 |
| Wetzel: Vatra familiară . . . . .                   | 0'30 |
| Coșbuc: Sacontala, trad. . . . .                    | 5—   |
| Sofia Nădejde: Robia banului (roman) . . . . .      | 2—   |
| Sofia Nădejde: Patimi (roman) . . . . .             | 2—   |
| Cardinalul Wissemann: Fabiola (roman) . . . . .     | 2'50 |
| D. Zamfirescu: Anna (roman) . . . . .               | 2—   |
| Björnson: Synnöve Solbakken . . . . .               | 1'50 |
| Gorun: Robinson în țara Românească . . . . .        | 1—   |
| B. Dumbravă: Haiducul, (roman) . . . . .            | 2—   |
| C. Theodorian: La masa calicului (nuvele) . . . . . | 1'50 |
| J. Werne: Castelul din Carpați, (roman) . . . . .   | 1'60 |
| Conan Doyle: Duett (roman) . . . . .                | 1'60 |
| Björnson: Mary, (roman) . . . . .                   | 1—   |
| Bougand: Cartea durerii . . . . .                   | 1'50 |
| A Maior: Magdalena (dramă) . . . . .                | 3—   |
| I. Stanca: Școala română . . . . .                  | 1—   |
| Șăineanu: Dicționarul limbei rom. . . . .           | 8—   |

### Noutăți teatrale:

|  |      |
|--|------|
| V. Stoica: Scrisori (trad.) . . . . .                              | 0'30 |
| S. Bornemisa: Nasul, monolog, trad. . . . .                        | 0'20 |
| S. Bornemisa: Musca, monolog, trad. . . . .                        | 0'20 |
| S. Bornemisa: Întâia scrisoare de dragoste, monolog, trad. . . . . | 0'20 |
| E. Suciu: Țiganul în căruță ed. III. . . . .                       | 0'30 |
| „ Sara pe uliță, ed. II. . . . .                                   | 0'20 |
| Gârleanu: Brândușa, comedie, trad. . . . .                         | 0'40 |

### Calendare:

|                               |      |
|-------------------------------|------|
| Calendarul Minervii . . . . . | 1'25 |
| Calendarul Național . . . . . | 0'40 |
| Calendarul Unirei . . . . .   | 0'70 |
| Poznașul . . . . .            | 0'60 |
| Cartea Neamului . . . . .     | 2—   |

*Pentru porto să se trimită deosebit 10 - 30 bani, căci altcum cărțile nu se expediază.*

== Cel mai frumos cadou de sărbători e: ==  
 „Almanahul scriitorilor dela noi“ cor. 1'80 franco.  
 Al. Ciura: Amintiri, nuvele, „ 1'80 „  
 == La comandă de peste 10 ecsemplare se dă rabat convenit. ==